એફ. નં. કે -૧૪૦૧૧/૭/૨૦૧૩-યુપીએ/એફટીએસ-૯૭૮૯
ભારત સરકાર
આવાસન અને શહેરી ગરીબી નિવારણ મંત્રાલય
(યુપીએ પ્રભાગ)

નિર્માણ ભવન, નવી દિલ્હી,
તા. ૩જી ઓગસ્ટ, ૨૦૧૫

કચેરી યાદી

વિષય : તા. ૨૪મી જૂન, ૨૦૧૫ના રોજ ગવર્નીંગ કાઉન્સીલની મળેલી પ્રથમ બેઠકમાં **EST & P, SM & ID, CB & T** અને **SUH** માં **NULM**ની સંચાલનલક્ષી માર્ગદર્શક સૂચનાઓમાં સુધારા.

૧. એન.યુ.એલ.એમ. હેઠળ સામાજિક ગતિશીલતા અને સંસ્થાગત વિકાસની સંચાલનલક્ષી માર્ગદર્શક સૂચનાઓ.

તા. ૧૧મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૩ની કચેરી યાદી નં. કે-૧૪૦૧૧/૧/૨૦૧૩ –યુપીએ અન્વયે કૌશલ તાલીમ અને પ્લેસમેન્ટ થકી રોજગાર (ઇ.એસ.ટી. એન્ડ પી) અંગેની સંચાલનલક્ષી માર્ગદર્શક સૂચનાઓ બહાર પાડવામાં આવીહતી. હાલની જોગવાઇઓમાં સુધારા-વધારા કરતી જોગવાઇઓ નીચે મુજબ છે.

ક્રમ નં.	હાલની જોગવાઇ	સુધારેલી જોગવાઇ
૧.	ખંડ ૧૫. એસએચઓના નિમર્માણ, હાથમાં હાથ મિલાવી સાથોસાથ કામ કરવું, એસએચઓના તમામ સભ્યોને તાલીમ, બેંક સાથે જોડાણ, ફેડરેશનની રચના અને અન્ય સંલગ્ન કામગીરી માટે સ્વ સહાય જૂથ દીઠ, એટલે કે દર એક એસએચઓએ વધુમાં વધુ રૂ.૧૦,૦૦૦નું ખર્ચ કરી શકાય. શહેરનું સ્થાનિક મંડળ સંપદા સંગઠનની ક્ષામતા જોઈ પ્રતિ સંપદા સંગઠક દીઠ કેટલો વિસ્તાર આવરી લેવો તે બાબત નકકી કરશે.	એસએચઓના નિર્માણ, હાથમાં હાથ મિલાવી સાથોસાથ કામ કરવું, એસએચઓના તમામ સભ્યોને તાલીમ, બેંક સાથે જોડાણ, ફેડરેશનની રચના અને અન્ય સંલગ્ન કામગીરી માટે સ્વ સહાય જૂથ દીઠ, એટલે કે દર એક એસએચઓએ રૂ. ૧૦,૦૦૦નું ખર્ચકરી શકાય.
૨.	ખંડ ૧૭.૩ સ્ટેટ અર્બન લાઈવલીહૂડ મિશને (એસયુએલએમ) નેશનલ અર્બન લાઈવલીહૂડ મિશનના તમામ શહેરોમાં સંપદા સંગઠનની પસંદગી પારદર્શક રીતે કરવાની રહેશે. એસયુએલએમ રાજય કક્ષાએ સંપદા સંગઠકની પસંદગી કરવાની છૂટ છે અથવા તો શહેરના સ્થાનિક મંડળને જાતે જ સંપદા સંગઠક નિયુકત કરવાની છૂટ આપી શકાશે.	**નવો ખંડ ૧૭.૩ (ક) ઉમેરવો** : સારી કામગીરીનો ટ્રેક રેકર્ડ ધરાવતા હોય એવા એન.આર.એલ.એમ., નાબાર્ડ અથવા અન્ય સરકારી સંગઠનોની પેનલમાં જેમને સમાવવામાં આવ્યા હોય તેવા સંપદા સંગઠકોને સીધા જ સંપદા સંગઠકો તરીકે રોકવા.
૩.	ખંડ ૧૭.૬ રાજય સરકાર પસંદગી (ટેકનિકલ માપદંડ) માટેના ચુસ્ત માપદંડના આધારે જાહેર સ્પર્ધાત્મક બોલી પ્રક્રિયા મારફત સંપદા સંગઠક નિયુકત કરશે, જેથી સેવાની ગુણવત્તા જળવાઈ રહે.	આ ખંડ કાઢી નાખવો.

૪.	૪૨. શહેર આજીવિકા કેન્દ્રમાં નાણાં કઈ પ્રવૃત્તિઓ માટે ના વાપરવા? શહેર આજીવિકા કેન્દ્રને કેન્દ્ર સરકાર તરફથી મળેલ નાણાં ભૌતિક માળખાના બાંધકામ અથવા તેમાં નવીનીકરણ કરવાની કામગીરીમાં ન વાપરવા.	શહેર આજીવિકા કેન્દ્રને કેન્દ્ર સરકાર તરફથી મળેલ નાણાં ભૌતિક માળખાંના બાંધકામ માટે ન વાપરવા. આમ છતાં, શહેર આજીવિકા કેન્દ્રની અન્ય પ્રવૃત્તિઓ માટે જરૂરી ભંડોળને વિપરિત રીતે અસર ન થતી હોય તો હાલનાં માળખાંના નવીનીકરણ માટે ભંડોળ વાપરી શકાશે.
૨.	**નેશનલ અર્બન લાઇવલીહુડ મિશન હેઠળ કૌશલ તાલીમ અને પ્લેસમેન્ટ (નોકરી આપવી) મારફત રોજગાર ઊભો કરવા માટેની માર્ગદર્શક સૂચનાઓ** નેશનલ અર્બન લાઇવલીહુડ મિશન હેઠળ કૌશલ તાલીમ અને પ્લેસમેન્ટ (નોકરી આપવી) મારફત રોજગાર ઊભો કરવા માટેની માર્ગદર્શક સૂચનાઓ તા. ૧૩-૧૨-૨૦૧૩ની કચેરી યાદી નં. ૧૪૦૧૧/૧/૨૦૧૩/ યુપીએ અન્વયે ઇસ્યુ કરવામાં આવી હતી. હાલની જોગવાઇઓમાં સુધારા/ વધારા નીચે મુજબ છે.	
ક્રમ નં.	**હાલની જોગવાઇ**	**સુધારેલી જોગવાઇ**
૧.	ખંડ- ૫. કૌશલ તાલીમ પૂરી પાડનાર સંસ્થા ૫.૧ સંસ્થા મુકરર કરવી સ્ટેટ અર્બન લાઈવલીહૂડ મિશન બોલી કે કિંમત મંગાવવાની પ્રક્રિયાથી કૌશલ તાલીમ પૂરી પાડનાર ખાનગી સંસ્થાને નામનિયુકત કરી શકે. પસંદગી માટેના માપદંડમાં ટેકનિકલ લાયકાત, સંસ્થાનો અનુભવ અને તાલીમ-ખર્ચનો સમાવેશ થવો જોઈએ. કૌશલ તાલીમ પૂરી પાડનાર સંસ્થાનું ચુસ્તપણે ટેકનિકલ મૂલ્યાંકન સ્ટેટ અર્બન લાઈવલીહૂડ મિશને કરવું જોઈએ, જેથી તાલીમની ગુણવત્તા જળવાઈ રહે.	સ્ટેટ અર્બન લાઈવલીહૂડ મિશન બોલી કે કિંમત મંગાવવાની પ્રક્રિયાથી કૌશલ તાલીમ પૂરી પાડનાર ખાનગી સંસ્થાને પસંદગી કરી શકે.પસંદગી માટેના માપદંડમાં ટેકનિકલ લાયકાત, સંસ્થાનો અનુભવ, તાલીમ ખર્ચ અને રાજ્ય સરકાર નક્કી કરે એવી અન્ય બાબતોનો સમાવેશ કરવો. કૌશલ તાલીમ પૂરી પાડનાર સંસ્થાનું ચુસ્તપણે ટેકનિકલ મૂલ્યાંકન સ્ટેટ અર્બન લાઈવલીહૂડ મિશને કરવું જોઈએ, જેથી તાલીમની ગુણવત્તા જળવાઈ રહે.

૨.	ખંડ-પ.૧નો ફકરો –૨ સ્ટેટ અર્બન લાઈવલીહૂડ મિશન ગતિશીલતા, તાલીમ, પ્રમાણીકરણ, બેંક સાથે જોડાણ, ફરજિયાત નોકરી માટે નિયુકિત / સ્વરોજગાર - ઊભો કરવો અને સફળ ઉમેદવારની છ મહિના સુધી સગડ રાખવી વગેરે જેવા વિવિધ કામોના પ્રકારની વિગતો માટે ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થા (આઈટીઆઈ) પોલીટેકનિક કોલેજો, ટેકનિકલ યુનિવર્સીટીઓ વગેરે જેવી સરકારી સંસ્થાઓ સાથે સીધો જ કરાર પણ કરી શકે છે.	ખંડ-પ.૧ના ફકરા-૨માં ઉમેરો સ્ટેટ અર્બન લાઇવલીહુડ મિશન કૌશલ તાલીમ માટે અન્ય સરકારી એજન્સીઓએ રોકેલા, નેશનલ સ્કીલ ડેવલપમેન્ટ કોર્પોરેશનના સહયોગીઓ અને તાલીમ શિક્ષકોને રાખી શકાશે. આમછતાં, અર્બન લાઇલીહુડ મિશને એસુનિશ્ચિત કરવાનું રહેશે કે રાખવામાં આવેલા તાલીમ શિક્ષકો, નેશનલ અર્બન લાઇવલીહુડ મિશનની માર્ગદર્શક સૂચનાઓમાં જણાવવામાં આવેલ પ્રક્રિયાઓ, માપદંડો અને ખર્ચ સંબંધી ધોરણોનું પાલન કરે.
૩.	ખંડ-પ.૧નો ફકરો -૩ ખંડ-પ.૧નો ફકરો –૨ સ્ટેટ અર્બન લાઈવલીહૂડ મિશન ભારત સરકાર કે રાજય સરકારના કાર્યક્રમો દ્વારા ભંડોળ પૂરું પડાયું હોય તેવી અન્ય કોઈ સફળ કૌશલ તાલીમ પરિયોજનાનું મોડલ પણ અપનાવી શકે છે. સ્ટેટ અર્બન લાઈવલીહૂડ મિશન ઉદ્યોગગૃહો / ઔદ્યોગિક મંડળો, કે જેઓ તાલીમ પામેલ લાભાર્થીઓને સંસ્થામાં જ કામે રાખવામાં આવતા હોય તે સંસ્થાઓ મારફત પણ કૌશલ, તાલીમ પૂરી પાડી શકે.	નવા ખંડ પ.૧ (ક)નો ઉમેરો કૌશલ તાલીમ માટે મંત્રાલય, ભારત સરકારકનાં મંત્રાલયો હેઠળના નેશનલ સ્કીલ ડવેલપમેન્ટ કોર્પોરેશન (એન.એસ.ડી.સી.), સેકટર સ્કીલ કાઉન્સીલ્સ (એસ.એસ.એલ.) સ્વાયત્ત સંસ્થાઓ સાથેસમજૂતી કરાર કરી શકે. તેઓ ઔદ્યોગિક જૂથો સાથે પણ સમજૂતી કરાર કરી શકે. MoHUPA અને એજન્સીઓ વચ્ચેથયેલા સમજૂતી કરારના આધારે રાજ્યો તેમને સંબંધિત રાજ્યોમાં કૌશલ વિકાસનું કામ આપીશકે.
૩.	**એન.યુ.એલ.એમ. હેઠળ ક્ષમતા ઘડતર અને તાલીમ માટેની માર્ગદર્શક સૂચનાઓ.** એન.યુ.એલ.એમ. હેઠળ ક્ષમતા ઘડતર અને તાલીમ માટેની માર્ગદર્શક સૂચનાઓ તા. ૧૮મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૩ની કચેરી યાદી નં. કે/૧૪૦૧૧/૧ ૨૦૧૩- યુપીએ અન્વયે બહાર પાડવામાં આવી હતી.	
૧.	૩. રાષ્ટ્રીય સ્તરે વહીવટ અને અમલ માટેનું માળખું	નીચે મુજબ નવો ખંડ ઉમેરવો ૩.૩ (ક). NIRD/ NABCONS/HSMI વગેરે

		જેવી સંસ્થાઓ/ એજન્સીઓ/ નિષ્ણાતોને મિશનના અમલીકરણ, દેખરેખ, વિશ્લેષણ, સામાજિક ઓડિટ અને ક્ષમતા ઘડતરની રાજ્યો અને સંઘ પ્રદેશોમાં થતી કામગીરી સુદૃઢ બનાવવા માટે રાખી શકાય.
૨.	જોડાણ-૨ મોટા રાજ્યોની યાદીમાં ૧૮ રાજ્યોનો સમાવેશ થાય છે.	મોટાં રાજ્યોની યાદીમાં ૧૯માં રાજ્ય તરીકે તેલંગાણાનો સમાવેશ કરવો.
૪.	**એન.યુ.એલ.એમ. હેઠળ શહેરી ઘર વિહોણા લોકો માટે આશ્રયની યોજના અંગેની માર્ગદર્શક સૂચનાઓ.** એન.યુ.એલ.એમ. હેઠળ શહેરી ઘર વિહોણા લોકો માટે આશ્રયની યોજના અંગેની માર્ગદર્શક સૂચનાઓ તા. ૧૩મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૩ની કચેરી યાદી નં. કે-૧૪૦૧૧/૧/૨૦૧૩-યુપીએ અન્વયે બહાર પાડવામાં આવી છે.	
૧.	ખંડ-૩.૧ શહેરી ઘરવિહોણા માટેના આશ્રય કાયમી, તમામ ઋતુઓ માટેના આશ્રય હોવા જોઈએ. દર એક લાખ શહેરી વસતિ દીઠ ઓછામાં ઓછી ૧૦૦ વ્યકિતઓ માટે કાયમી સામુહિક આશ્રય બનાવવા જોઈએ. સ્થાનિક પરિસ્થિતી આધારે દરેક સ્થાનમાં ૫૦ અથવા ૧૦૦ વ્યકિતઓને સમાવી શકાય.	સ્થાનિક પરિસ્થિતિના આધારે દરેક આશ્રયમાં ૫૦ ટકા અથવા વધુ વ્યક્તિઓનો સમાવેશ કરવો. અપવાદરૂપ પરિસ્થિતિઓમાં ઓછી ક્ષમતાવાળાં આશ્રયોને પણ મંજૂરી આપી શકાય.
	ખંડ- ૧૧.૬ કામગીરીના પ્રથમ પાંચ વર્ષના સમયગાળા માટે દરેક આશ્રયસ્થાન માટે, કામગીરી અને વ્યવસ્થા ખર્ચના ૭૫% અથવા ૯૦% જે લાગુ પડતું હોય તે, કેન્દ્ર સરકાર પૂરાં પાડશે. ૫૦ શહેરી ઘર વિહોણા માટેના એક આશ્રયસ્થાનની કામગીરી અને વ્યવસ્થા ખર્ચ માટે, વાર્ષિક રૂ. ૬,૦૦,૦૦૦/-ની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.	કામગીરીના પ્રથમ પાંચ વર્ષના સમયગાળા માટે દરેક આશ્રયસ્થાન માટે, કામગીરી અને વ્યવસ્થા ખર્ચના ૭૫% અથવા ૯૦% જે લાગુ પડતું હોય તે, કેન્દ્ર સરકાર પૂરાં પાડશે. સંચાલન અને નિભાવ અંગેનું અંદાજિત ખર્ચ પ્રોજેકટ મંજૂરી સમિતિ મંજૂર કરશે.

	આશ્રયસ્થાનો માટેના કામગીરી અને વ્યવસ્થા ખર્ચ નીચેના ખર્ચ સદરો હેઠળ મંજૂરી પ્રાપ્ત છે.	

૨. આ સૂચનાઓ માન. મંત્રીશ્રી, અને શહેરી ગરીબી નિવારની મંજૂરીથી બહાર પાડવામાં આવે છે.

સહી/-
(અર્ચના મિત્તલ)
નિયામક (યુપીએ)
આવાસન અને શહેરી ગરીબી
નિવારણ મંત્રાલય

પ્રતિ
ડૉ. રાજીવકુમાર ગુપ્તા
અગ્ર સચિવ
(શહેરી વિકાસ અને શહેરી આવાસન વિભાગ)
ગુજરાત સરકાર
બ્લોક નં. ૧૪, ૯મો માળ,
નવા સચિવાલય, ગાંધીનગર-૩૮૨૦૧૦

ફાઇલ નં. ઇ-૧૪૦૧૩/૧/૨૦૧૩ – યુએસડી/ એફટીએસ/૯૫૯૯

ભારત સરકાર
અવાસન અને શહેરી ગરીબી નિવારણ મંત્રાલય
(યુપીએ પ્રભાગ)

નિર્માણ ભવન, નવી દિલ્હી
તા. ૭મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૫

કચેરી યાદી

વિષય : એન.યુ.એલ.એમ. હેઠળ શહેરી ઘર વિહોણા લોકો માટેના આશ્રય અંગેની માર્ગદર્શક સૂચનાઓમાં સુધારો કરવા બાબત.

	૧. ભૂમિકા નેશનલ અર્બન હાઉસીંગ અને હેબીટેટ પોલીસી (એનયુએચએચપી) ૨૦૦૭નો ઉદ્દેશ સમાજના તમામ વર્ગોને પોસાય તેવી કિંમતોએ સમાન જમીન, આશ્રય અને સેવાઓ પૂરી પાડવાના હેતુથી દેશમાં આવાસનના નિરંતર વિકાસને ઉત્તેજન આપવાનો છે. જોકે, આમાં સમાજનો અત્યંત સહાયપાત્ર વર્ગ શહેરી ઘરવિહોણા લોકો છે. નેશનલ અર્બન લાઈવલીહૂડ નો ઉદ્દેશ શહેરી ઘરવિહોણા માટે આશ્રયની યોજના અંતર્ગત શહેરી ઘરવિહોણાને તબકકાવાર આવશ્યક સેવાઓ સહિત કાયમી આશ્રયનું સાધન પૂરું પાડવાનો છે.	નેશનલ અર્બન હાઉસીંગ અને હેબીટેટ પોલીસી (એનયુએચએચપી) ૨૦૦૭નો ઉદ્દેશ સમાજના તમામ વર્ગોને પોસાય તેવી કિંમતોએ સમાન જમીન, આશ્રય અને સેવાઓ પૂરી પાડવાના હેતુથી દેશમાં આવાસનના નિરંતર વિકાસને ઉત્તેજન આપવાનો છે. જોકે, આમાં સમાજનો અત્યંત સહાયપાત્ર વર્ગ શહેરી ઘરવિહોણા લોકો છે. નેશનલ અર્બન લાઈવલીહૂડ નો ઉદ્દેશ શહેરી ઘરવિહોણા માટે આશ્રયની યોજના અંતર્ગત શહેરી ઘરવિહોણાને તબકકાવાર આવશ્યક સેવાઓ સહિત કાયમી આશ્રયનું સાધન પૂરું પાડવાનો છે. ઘર વિહોણા લોકોમાં જેમની પાસે પોતાની માલિકીનું અથવા ભાડાનું ઘર પણ નથી અને જે લોકો ખુલ્લા આકાશ નીચે અથવા માનવ વસવાટ માટે અયોગ્ય એવી

		જગ્યાઓએ જેમકે ફૂટપાથપર, બગીચાઓમાં, રેલ્વે સ્ટેશન, બસ સ્ટેશન, ધાર્મિક સ્થળોમાં, દુકાનોની બહાર, કારખાનાં, બાંધકામના સ્થળોએ રહે છે અને સૂવે છે તેમનો સમાવેશ થાય છે. એવું માનવામાં આવે છે કે આશ્રયોમાં રહેતાં ઘણો લોકો રાત્રે કામ કરતા હોય છે અને તેથી તેઓને દિવસ દરમિયાન સૂવા માટે આશ્રયની જરૂર પડે છે. છૂટક મજૂરી કરતા લોકોને પણ ઘણીવાર રોજીંદા ધોરણે કામ મળતું નથી અનેતેથી તેઓને પણ માત્ર રાત્રે નહીં પરંતુ દિવસ દરમિયાન પણ આશ્રયની જરૂર પડે છે. તેથી, ઘર વિહોણાં લોકોને એચ.યુ.એલ.એમ. હેઠળ રાત્રે તેમ જ દિવસ દરમિયાન પણ આશ્રયો પૂરાં પાડવાનું વિચારાયું છે.
૨.	ખંડ-૪. આશ્રયસ્થાન ખાતે સગવડ	માર્ગદર્શક સૂચનાઓમાં જણાવવામાં આવેલી સુવિધાઓ ઉપરાંત આશ્રયોમાં નીચે મુજબની સુવિધાઓ પણ પૂરી પાડવી. (ક) અંગત સ્ટોરેજ માટે અંગત લોકર્સ (ખ) મનોરંજન માટેની સહિયારી જગ્યા
૩.	૫. અધિકાર મેળવવા માટે સંપર્ક - રાષ્ટ્રીય સ્વાસ્થ્ય વીમા યોજના - રાજીવ આવાસ યોજના માટે જોડાણ (રદ કરવું)	- રાષ્ટ્રીય સ્વાસ્થ્ય વીમા યોજના પ્રધાનમંત્રી સુરક્ષા વીમા યોજના, પ્રધાનમંત્રી જીવન જ્યોતિ વીમા યોજના, પ્રધાનમંત્રી જનધન યોજના વગેરે - મંત્રાલયની બધા માટે ઘર, એન.યુ.એલ.એમ. અને અન્ય યોજનાઓ/ સેવાઓ/ અધિકારો વચ્ચે જોડાણ.

૪.	**ખંડ-૬.૧** સ્થળ ઘરવિહોણાની છાવણીઓથી અને કામના સ્થળથી શકય એટલું નજીક રાખવું. આશ્રયો ખાસ કરીને જયાં અત્યંત ગરીબ લોકો એકત્રિત થતા હોય તેવા વિસ્તારો જેમકે રેલ્વે સ્ટેશન, બસ ડિપો, ટર્મીનલ્સ, બજાર, હોલસેલ મંડી (માર્કેટયાર્ડ) વગેરે જગ્યાએથી નજીક રાખવા. ઘરવિહોણી વ્યકિતઓ જયાં રહે છે અને કામગીરી કરે છે તેવાં તેમના એકત્રિત થવાના વિસ્તારો જોઈને સ્થળ નકકી કરી શકાય.	સ્થળ ઘરવિહોણાની છાવણીઓથી અને કામના સ્થળથી શકય એટલું નજીક રાખવું. આશ્રયો ખાસ કરીને જયાં અત્યંત ગરીબ લોકો એકત્રિત થતા હોય તેવા વિસ્તારો જેમકે રેલ્વે સ્ટેશન, બસ ડિપો, ટર્મીનલ્સ, બજાર, હોલસેલ મંડી (માર્કેટયાર્ડ) વગેરે જગ્યાએથી નજીક રાખવા. ઘરવિહોણી વ્યકિતઓ જયાં રહે છે અને કામગીરી કરે છે તેવાં તેમના એકત્રિત થવાના વિસ્તારો જોઈને સ્થળ નકકી કરી શકાય. ઘરવિહોણાઓ માટેનાં આશ્રયો કઇ જગ્યાએ આવેલાં છે તે નક્કી કરવા માટે નકશાઓ પર જી.પી.એસ. થકી તે દર્શાવવાનો પ્રયાસ કરવો જેથી આશ્રયનુ સ્થાન શહેરના નકશાન, ટ્રાવેલ ગાઇડ, મેપ્સ, ઓનલાઇન મેપ્સ વગેરેમાં ઉપલબ્ધ હોય.
૫.	**ખંડ- ૬.૨** યોગ્ય સ્થાનોએ આશ્રયસ્થાનો માટેની જરૂરિયાતોનુ ચોકકસ રીતે મૂલ્યાંકન કરવા સ્થાનિક / નગર મંડળો દ્વારા શહેરો / નગરોમાં પધ્ધતિસર મોજણીઓ હાથ ધરવામાં આવશે. શકય હોય ત્યાં સુધી, લાભાર્થીઓને મહત્તમ સગવડ મળી રહે તેવાં સ્થળો નકકી કરવા. મોજણી હાથ ધરતી વખતે અને લાભાર્થીઓ નિર્ધારિત કરતી વખતે, અમલકર્તા સંસ્થાઓએ નાગરિક સમાજ પ્રતિનિધિઓને સામેલ કરવા.	યોગ્ય સ્થાનોએ આશ્રયસ્થાનો માટેની જરૂરિયાતોનુ ચોકકસ રીતે મૂલ્યાંકન કરવા સ્થાનિક / નગર મંડળો દ્વારા શહેરો / નગરોમાં પધ્ધતિસર મોજણીઓ હાથ ધરવામાં આવશે. શકય હોય ત્યાં સુધી, લાભાર્થીઓને મહત્તમ સગવડ મળી રહે તેવાં સ્થળો નકકી કરવા. મોજણી હાથ ધરતી વખતે અને લાભાર્થીઓ નિર્ધારિત કરતી વખતે, અમલકર્તા સંસ્થાઓએ નાગરિક સમાજ પ્રતિનિધિઓને સામેલ કરવા. મોજણીઓ કરવા માટેની રૂપરેખા જોડાણ-૧માં આપવામાં આવી છે.

૬.	**ખંડ- ૭.૨** જયાં હાલની ઈમારત / જાહેર મકાનોનો ઉપયોગ થાય છે ત્યાં જરૂરી સેવાઓ / જગ્યાની આવશ્યકતાને પહોંચી વળવા યોગ્ય સુધારાવધારા કરી શકાય. હાલનાં મકાનોમાં સુધારાવધારા અને આશ્રયસ્થાન તરીકે તેના ઉપયોગ માટે, સક્ષામ સત્તાધિકારી પાસેથી જરૂરી બિલ્ડીંગ ફીટનેસ સર્ટીફીકેટ મેળવવું.	જયાં હાલની ઈમારત / જાહેર મકાનોનો ઉપયોગ થાય છે ત્યાં જરૂરી સેવાઓ / જગ્યાની આવશ્યકતાને પહોંચી વળવા યોગ્ય સુધારાવધારા કરી શકાય. જમીન ઉપલબ્ધ હોય તો, સમાન માળ પર ઓરડાઓ ઉમેરી શકાય અને જરૂર જણાય તો બહુમાળી માળખું ઊભું કરી શકાય. જમીન સંપદાનો વધુ કાર્યક્ષમ ઉપયોગ કરવા માટે જૂનાં/ બિસ્માર માળખાં દૂર કરીને નવાં આશ્રયો માટે જગ્યા કરીશકાય. હાલનાં મકાનોમાં સુધારાવધારા અને આશ્રયસ્થાન તરીકે તેના ઉપયોગ માટે, સક્ષામ સત્તાધિકારી પાસેથી જરૂરી બિલ્ડીંગ ફીટનેસ સર્ટીફીકેટ મેળવવું.
૭.	**ખંડ-૭ આશ્રયસ્થાનોની ડિઝાઇન**	**નવો ખંડ ઉમેરવો. ખંડ-૭.૪ :** દરખાસ્ત કરતી વખતે વીજળી અને પાણીના પૂરતા પુરવઠા માટેનું આયોજન કરવું.
		નવો ખંડ ઉમેરવો ખંડ -૭.૫ રાજ્ય/ યુ.એલ.બી. સ્તરે એવો પ્રયાસ કરવો કે શહેરનો મુખ્ય પ્લાન તૈયાર કરતી વખતે તેમાં આશ્રય માટેના પ્લાનનો સમાવેશ થઇ જાય.
૮.	**ખંડ-૮ આશ્રયસ્થાનોની કામગીરી અને વ્યવસ્થા**	**નવો ખંડ ઉમેરવો- ખંડ ૮.૮ :** આશ્રયનું સંચાલન કરતા સ્ટાફના ક્ષમતા ઘડતરનો કાર્યક્રમ ચલાવવો, જેથી તેઓને ઘરવિહોણા લોકોની જરૂરિયાતો પ્રત્યે સંવેદનશીલ બનાવી શકાય અને તેઓ

		તેઓની સમસ્યાઓ સમજી શકે અને તેમની સાથે આદર અને સન્માનભર્યો વ્યવહાર કરે. આ ઉપરાંત, ગુણવત્તાપૂર્ણ સેવાઓ પૂરી પાડવામાં આવે તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે, તેમને નોકરીએ રાખવામાં આવે તે જ વખતે પ્રારંભિક કાર્યશાળાનું આયોજન કરવું અને ત્યારબાદ દર છ મહિને, શહેરનાં તમામ આશ્રયોના સ્ટાફમાં અનુભવની આપ-લે થાય એ માટે કાર્યશાળાઓ યોજવી.
		નવો ખંડ ઉમેરવો ખંડ ૮.૯ : દરેક આશ્રયે રહેણાકોના અધિકારો અને જવાબદારીઓ દર્શાવતું પાટિયું મૂકવું.
૯.	**ખંડ - ૯.૪** નવા આશ્રયસ્થાનો માટે જમીન લાવવાની જવાબદારી રાજય સરકાર / યુએલબીની રહેશે. જમીન માટેના જરૂરી તમામ કલીયરન્સ અને મંજૂરીઓ દરખાસ્ત તૈયાર કરતાં પહેલા મેળવવાના રહેશે. જમીન સંપાદનનું ખર્ચ યોજના અંતર્ગત ભંડોળ માટે પાત્ર નથી.	નવા આશ્રયસ્થાનો માટે જમીન લાવવાની જવાબદારી રાજય સરકાર / યુએલબીની રહેશે. ઘણીવાર રેલવે, બસ સ્ટેન્ડ, પોર્ટ ટ્રસ્ટ, હોસ્પિટલો, બિન સરકારી સંગઠનો, ચેરિટેબલ ટ્રસ્ટો અથવા આવાં અન્ય સંગઠનો પાસે વણપવરાયેલી જમીન ઉપલબ્ધ હોય છે; અને આ જમીન રાજ્યો/ યુ.એલ.બી.ની માલીકીની હોતી નથી. આવા સંજોગોમાં, રાજ્યો/ યુ.એલ.બી., જમીનની માલિકીવિધિસર રીતે તબદલી કર્યા વિના અથવા તબદલી કરીને, આશ્રયોનાં બાંધકામ અને નિભાવ માટે જમીનનો ઉપયોગ કરવા સંબંધિત સંગઠન સાથે કોઇ ગોઠવણ કરી શકે. જમીન માટેના જરૂરી તમામ કલીયરન્સ અને મંજૂરીઓ દરખાસ્ત તૈયાર કરતાં પહેલા મેળવવાના રહેશે. જમીન સંપાદનનું ખર્ચ આ યોજના અંતર્ગત ભંડોળ માટે પાત્ર નથી.

૧૦.	ખંડ- ૯.૭ હાલની ઈમારતોના પુનરૂદ્ધાર માટે જરૂરી મંજૂરીઓ, પટાભાડા કરાર, માલિકી ખત અને પ્રોજેકટ દરખાસ્તમાં રજૂ કરવા જરૂરી હોય તેવા દસ્તાવેજો રજૂ કરવા જરૂરી છે.	હાલની ઈમારતોના પુનરૂદ્ધાર માટે જરૂરી મંજૂરીઓ, પટાભાડા કરાર, માલિકી ખત અને પ્રોજેકટ દરખાસ્તમાં રજૂ કરવા જરૂરી હોય તેવા દસ્તાવેજો રજૂ કરવા જરૂરી છે. હાલમાં અસ્તીત્વ ધરાવતાં માળખાંનાં સંચાલન અને નિભાવ માટે ભંડોળ આપવા માટે પણ પ્રોજેકટ મંજૂરી સમિતિની મંજૂરી જરૂરી બનશે.
૧૧.	**ખંડ- ૧૨.૧ ઉપભોકતા ફી** ઉપભોકતા ફી જો કોઈ હોય તો, આશ્રયસ્થાનોની કામગીરીમાં નિવાસીઓની સહભાગિતામાં સુધારણા થાય તે હેતુથી લેવામાં આવશે અને તે નજીવી હશે. આવી રીતે એકત્રિત કરાયેલા ફંડનો ઉપયોગ સુવિધાઓની જાળવણી માટે કરી શકાશે. કોઈપણ અમલકર્તા અધિકારી દ્વારા ઉપભોકતા ફીનાં ધોરણો અને તેનો ઉપયોગ કરવાની પધ્ધતિ નીચે મુજબ રહેશે. ખ) આશ્રયસ્થાને આપવામાં આવતા ભોજન માટે વૃધ્ધ, અશકત અશકત મહિલાઓ અને પુરુષો અને તમામ બાળકોને સંપૂર્ણ સહાય આપવામાં આવશે. અન્ય આશ્રયસ્થાન નિવાસીઓ માટે, રાજય / યુએલબી દ્વારા નકકી કર્યા પ્રમાણેના સહાયક દરે ભોજન આપી શકાશે.	ઉપભોકતા ફી જો કોઈ હોય તો, આશ્રયસ્થાનોની કામગીરીમાં નિવાસીઓની સહભાગિતામાં સુધારણા થાય તે હેતુથી લેવામાં આવશે અને તે નજીવી હશે. આવી રીતે એકત્રિત કરાયેલા ફંડનો ઉપયોગ સુવિધાઓની જાળવણી માટે કરી શકાશે. કોઈપણ અમલકર્તા અધિકારી દ્વારા ઉપભોકતા ફીનાં ધોરણો અને તેનો ઉપયોગ કરવાની પધ્ધતિ નીચે મુજબ રહેશે. ખ) આશ્રયસ્થાને આપવામાં આવતા ભોજન માટે વૃધ્ધ, અશકત અશકત મહિલાઓ અને પુરુષો અને તમામ બાળકોને સંપૂર્ણ સહાય આપવામાં આવશે. અન્ય આશ્રયસ્થાન નિવાસીઓ માટે, રાજય / યુએલબી દ્વારા નકકી કર્યા પ્રમાણેના સહાયક દરે ભોજન આપી શકાશે. આશ્રયમાં રહેતાં લોકોને વિનામૂલ્ય ભોજન પૂરું પાડી શકે તેવાં સખાવતી, ધાર્મિક અથવા અન્ય સંગઠનો સાથે જોડાણ કરવા પ્રયાસો કરવા.
૧૨.	ખંડ- ૧૩.૪ આ ઉપરાંત, ઉદ્દેશો અને સિદ્ધિઓ હાંસલ કરવા માટે એનયુએલએમ	આ ઉપરાંત, ઉદ્દેશો અને સિદ્ધિઓ હાંસલ કરવા માટે એનયુએલએમ અંતર્ગત એક

	અંતર્ગત એક સર્વગ્રાહી અને મજબૂત આઈટી- સક્ષામ એનયુએલએમ એમઆઈએસ સ્થાપવામાં આવશે. રાજયો અને યુએલબીએ તેમના પ્રગતિ અહેવાલો ઓનલાઈન રજૂ કરવા જરૂરી બનશે અને પ્રગતિની દેખરેખ માટે પણ આનો ઉપયોગ કરવો. માહિતીના જાહેર કરવાની ભાવના રાખીને અને એનયુએલએમ અંતર્ગત પારદર્શિતા સુનિશ્ચિત કરીને, એસયુએલવી અંતર્ગત મુખ્ય પ્રગતિ અહેવાલો પણ સમયસર જાહેર ક્ષોત્રમાં ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવશે. આ ઉપરાંત, રાજયો / યુએલબી અમલમાં મુકાનાર પ્રોજેકટની ગુણવત્તા તપાસ માટે સ્વતંત્ર ગુણવત્તા મૂલ્યાંકન હાથ ધરશે. આ ઉપરાંત, દરેક આશ્રયસ્થાનના સામાજિક ઓડિટનું આયોજન વર્ષમાં ઓછામાં ઓછું એક વખત કરવામાં આવશે.	સર્વગ્રાહી અને મજબૂત આઈટી- સક્ષામ એનયુએલએમ એમઆઈએસ સ્થાપવામાં આવશે. રાજયો અને યુએલબીએ તેમના પ્રગતિ અહેવાલો ઓનલાઈન રજૂ કરવા જરૂરી બનશે અને પ્રગતિની દેખરેખ માટે પણ આનો ઉપયોગ કરવો. માહિતીના જાહેર કરવાની ભાવના રાખીને અને એનયુએલએમ અંતર્ગત પારદર્શિતા સુનિશ્ચિત કરીને, એસયુએલવી અંતર્ગત મુખ્ય પ્રગતિ અહેવાલો પણ સમયસર જાહેર ક્ષોત્રમાં ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવશે. આ ઉપરાંતદર ત્રણ મહિને આશ્રય સ્તરેજ સંબંધિત કાર્યરત આશ્રયનું કવૉલીટી ઓડિટ કરવામાં આવશે. આ ઓડિટ ત્રીજા પક્ષના બાહ્ય સમીક્ષકો જેવા કે આ હેતુ માટે નીમવામાં આવેલી યુનિવર્સીટીઓ, સ્વતંત્ર સંસ્થાઓ, નાગરિક સમાજની સંસ્થાઓ પાસે જ કરાવવાનું અપેક્ષિત છે. ઓડિટ અગાઉથી જાણ કર્યા વિના, અવલોકન અને મુલાકાત (ઇન્ટરવ્યુ)ની પદ્ધતિનો ઉપયોગકરીને કરવાનું છે. આશ્રયના સ્ટાફ અને નિવાસીઓ સાથે અલગથી ઇન્ટરવ્યુ કરવા. આ ઉપરાંત, દર વર્ષે ઓછામાં ઓછું એક વખત સામાજિક ઓડિટ કરાવવું. રાજ્યો/ યુએલબી અમલમાં મુકનાર પ્રોજેકટની ગુણવત્તા તપાસ માટે સ્વતંત્ર ગુણવત્તા મૂલ્યાંકન હાથ ધરશે.
૧૩.	ખંડ- ૧૩.૫ રાજ્ય/ યુએલબી ફરિયાદ નિવાર તંત્ર જોડવું અંગે ધોરણો અને માર્ગદર્શક સૂચનો નિયત કરશે.	ખંડ- ૧૩.૫ રાજ્ય/ યુએલબી ફરિયાદ નિવાર તંત્ર જોડવું અંગે ધોરણો અને માર્ગદર્શક સૂચનો નિયત કરશે. આ અંગે

		કેટલીક સૂચક માર્ગદર્શક સૂચનાઓ નીચે આપવામાં આવી છે. (૧) તમામ આશ્રયોમાં, આશ્રય ખાતે જ રહેણાકો જ્યાં ફરિયાદ નોંધાવી શકે એવું એક ફરિયાદ રજિસ્ટર જાળવવાનું રહેશે. જેમણે ફરિયાદ તાળુ મારેલા બોકસમાં નાખવી હોય તેમના માટે અવુંબોકસ પણ રાખવાનું રહેશે. (૨) ફરિયાદ નોંધવામાં આવે ત્યારથી વધુમાં વધુ ૧૫ દિવસમાં તેનો ઉકેલ આવે તે સુનિશ્ચિત કરવાની જવાબદારી આશ્રયના વ્યવસ્થાપકની રહેશે. આમછતાં જેનો ઉકેલ તાત્કાલિક લાવવો જરૂરી હોય એવી ફરિયાદો, જેમકે સંડાસ ભરાઇ જવા, અપૂરતી પથારીઓ અને પીવાના પાણીનો અભાવ વગેરેનો ઉકેલ ૨૪ કલાકમાં લાવવાનો રહેશે. (૩) આશ્રય વ્યવસ્થાપન સમિતિએ રજિસ્ટરો સમયાંતરે તપાસવાં અને તેનો સમયસર ઉકેલ લાવવો. ફરિયાદનો ઉકેલ આ સ્તરે ન આવે તો, આશ્રયની સમીક્ષા અને દેખરેખ માટે શહેર સ્તરે જવાબદાર એવા ઇ.સી.નો સંપર્ક કરવો. (૪) અન્ય રીતે એટલે કે ટેલિફોન, ઇ-મેઇલ, ટેકસ્ટ મેસેજ મારફત મળેલી ફરિયાદો પણ ફરિયાદ રજિસ્ટરમાં નોંધવી અને તેમનો ઉકેલ ૧૫ દિવસમાં લાવવો. (૫) જાળવવામાં આવતા મેન્યુઅલ ફરિયાદ રજીસ્ટર ઉપરાંત ફરિયાદોના ઓનલાઇન રજિસ્ટ્રેશન માટેયોગ્ય પોર્ટલ

		વિકસાવવાના પ્રયાસો કરવા.
૧૪.	નવો ખંડ ઉમેરવો	**ખંડ-૧૪ : પરખ અને બચાવ** ૧. આ યોજના પાછળનો જનાદેશ માત્ર આશ્રય બાંધવાનો જ નથી પરંતુ એ પણ સુનિશ્ચિત કરવાનો છે કે કોઇ વ્યક્તિ માથા પર સુરક્ષિત છતથી વંચિત ન રહે. તેથી આશ્રયો ચલાવતી સંસ્થાઓ તથા યુ.એલ.બી.એસ.એ એ અવશ્ય સુનિશ્ચિત કરવું કે તેમના વિસ્તારમાં ઘર વિહોણી એવી કોઇ વ્યક્તિ ન હોય જેને ખુલ્લામાં સૂવું પડતું હોય,આશ્રય ચલાવતી સંસ્થાની એ જવાબદારી રહેશે કે તે ઘરવિહોણા લોકોને શોધે અને તેમને આશ્રયમાં આવવા સમજાવે. ૨. શહેરી ઘરવિહોણી વ્યક્તિઓ માટેકામ કરતાં સીબીઓ, એન.જી.ઓ. અને અન્ય સંસ્થાઓને, ઘરકવિહોણી વ્યક્તિઓને તેઓ આશ્રયમાં આવવા પ્રેરે તે માટે સંવેદનશીલ બનાવવાં. ૩. અપંગ, બિમાર, ગુનાનો ભોગ બનેલાં, લાચાર, સગીર વયનાં બાળકોઅને અન્ય નબળાં વર્ગો સાથે ખૂબ જ સંવેદનાપૂર્વક વર્તવું. તેઓને શેરીઓમાંથી આશ્રયમાં લઇ આવવાં. ૪. સંસ્થાએ આ રીતે આશ્રયમાં લાવવામાં આવેલી બિમાર વ્યક્તિઓને જરૂર જણાય તો તબીબી સારવાર માટે નજીકની હોસ્પિટલમાં લઇ જવી. ૫. બચાવની પ્રક્રિયા દરમિયાન સ્થાનિક

		પોલીસને જાણ કરવી. સાથે સાથે સમાજ કલ્યાણ વિભાગ, મહિલા અને બાળ કલ્યાણ વિભાગ અથવા સંબંધિત અન્ય વિભાગનો સંપર્ક કરી તેમના રોકાણની એવાં ગૃહોમાં વ્યવસ્થા કરવી જે આ પ્રકારની ખાસ જરૂરિયાતો પૂરી કરવા માટે સજ્જ હોય અને જ્યાં રહી તેઓ સાજા થઇ શકે.
૧૫.	નવો ખંડ ઉમેરવો	**ખંડ-૧૫ પ્રવેશ અને પ્રત્યાગમન** ૧. વ્યક્તિઓની સમાજિક વસ્તી સંબંધી વિગતો આશ્રયના સંયોજકે, આશ્રયમાં તેમના પ્રવેશ વખતે નિયત ફોર્મ (જોડાણ-૨)માં એકત્ર કરવી. ૨. આશ્રયના નિવાસીઓને આશ્રયના સંયોજક/ વ્યવસ્થાપકે પરામર્શન સહાય પૂરી પાડવી. ૩. જ્યાં જરૂર જણાય ત્યાં ઘરવિહોણી વ્યક્તિના પરિવારને શોધવા માટે સ્થાનિક પોલીસનો સક્રિય સહયોગ મેળવવો. ૪. ઘરવિહોણી વ્યક્તિએ કુટુંબ ત્યજી દીધું હોય તો, કુટુંબ પાસે ઉપલબ્ધ દસ્તાવેજોની કાળજીપૂર્વક ખરાઇ કરીને તાત્કાલિક તે વ્યક્તિનો કુટુંબ સાથે મેળાપ કરાવી આપવાની સંભાવના તપાસવા માટે કુટુંબ સાથે પરામર્શન કરવું. સંબંધિત કલ્યાણ વિભાગ/ પોલીસ/ એન.જીઓ./ સી.બી.ઓ.ના સક્રિય સહયોગથી આમ કરવું.
૧૬.	**૧૪. માહિતીનો પ્રચાર** શહેરી ઘરવિહોણા માટે	**૧૪. માહિતીનો પ્રચાર** શહેરી ઘરવિહોણા માટે

	આશ્રયસ્થાનોની ઉપલભ્યતા વિશેની માહિતી આખરી લાભાર્થીઓ એટલે કે લક્ષિત લોકો સુધી પહોંચે તે સુનિશ્ચિત કરવાના હેતુસર, રાજ્ય / યુએલબી દ્વારા નિયમિત ધોરણે પયર્ાપ્ત પ્રચાર પ્રસારનાં પગલાં લેવાં.	આશ્રયસ્થાનોની ઉપલભ્યતા વિશેની માહિતી આખરી લાભાર્થીઓ એટલે કે લક્ષિત લોકો સુધી પહોંચે તે સુનિશ્ચિત કરવાના હેતુસર, રાજ્ય / યુએલબી દ્વારા નિયમિત ધોરણે પયર્ાપ્ત પ્રચાર પ્રસારનાં પગલાં લેવાં. તમામ મહત્ત્વની જગ્યાઓ એટલે કે રેલવે સ્ટેશનો, બસ સ્ટેશનો, હોસ્પિટલો, ઉદ્યાનો, મહત્ત્વના બજાર વિસ્તારો ખાતે પોસ્ટરો, બેનર્સ, હોર્ડિંગ્ઝ મૂકીને આશ્રયના સ્થળ અનેઆશ્રયમાં ઉપલબ્ધ સુવિધાઓનો વ્યાપક પ્રચાર કરવો, જેથી ઘરવિહોણા લોકોને સંવેદનશીલ બનાવી શકાય અને આશ્રયનો ઉપયોગ કરવા પ્રોત્સાહિત કરી શકાય.

બિડાણ : A/a

સહી/-
(અવિનાશકુમાર મિશ્રા)
નિયામક (યુ.પી.એ.-૨)
ટેલિફોન – ૦૧૧-૨૩૦૬૨૯૨૩

પ્રતિ
તમામ સભ્યો/ સંઘપ્રદેશોના સચિવો

નકલ રવાના :
તમામ રાજ્યો/ સંઘપ્રદેશોના મિશન ડિરેક્ટર્સ
શ્રી ડી.એન. મોદી
સ્ટેટ મિશન ડિરેક્ટર, ગુજરાત અર્બન લાઇવલીહુડ મિશન
ગુજરાત સરકાર
જી.એમ.એફ.બી. બિલ્ડીંગ નિગમ વિસ્તાર,
સેક્ટર-૧૦ એ, ગાંધીનગર-૩૮૨૦૧૦

જોડાણ-૩

શહેરી ઘરવિહોણા લોકોની મોજણી

મુખ્ય ઉદ્દેશ

આ મોજણીના નીચે મુજબના ચાર ઉદ્દેશ છે.

૧. આયોજનકર્તાઓને દરેક શહેર/ નગરમાં વસતા ઘરવિહોણા લોકોનો વિગતવાર આલેખ પૂરો પાડવો.

૨. દરેક શહેર / નગરમાં વસતા ઘરવિહોણા લોકોનું વસ્તી વિષયક ચિત્ર પ્રસ્થાપિત કરવું.

૩. દરેક શહેર/ નગરમાં યોગ્ય સ્થળોએ આશ્રયો માટે જરૂરી આધાર માળખું પૂરું પાડવા માટે જરૂરી જમીન અને ખાલી મકાનો જેવાં સરકારી સંસાધનો પારખવાં.

૪. લાભાર્થીઓની ચોક્કસ જરૂરીયાતો તપાસી દરેક શહેર/ નગરમાં જરૂરી આશ્રયોનું સ્થળ અને પ્રકાર નક્કી કરવાં.

મોજણીને ત્રણ તબક્કાઓમાં વિભાજિત કરવી.

(ક) આયોજનનો તબક્કો

શહેરના વહીવટી માળખાની અંદર રહીને તેને સુસંગત નાનાં, વધુ સુગઠિત ક્ષેત્રો પ્રદેશોમાં શહેરને વિભાજિન કરવું અને આ ક્ષેત્રોનાં કદ અનેવસ્તીના આધારે ટૂકડીઓ ગોઠવવી. ક્ષેત્ર મોજણી માટે દરેક ટૂકડીમાં લગભગ ચાર વ્યક્તિઓનો સમાવેશ કરવો. આ વ્યક્તિઓ રાજ્ય અને સ્થાનિક સરકારી

અધિકારીઓ, એન.જી.ઓ.ના પ્રતિનિધિઓ, ઘરવિહોણા યુવા સ્વયંસેવકો અને વિદ્યાર્થીઓ તથા યુવા સ્વયંસેવકો (એન.એસ.એસ. અને નહેરુ યુવા કેન્દ્રમાંથી)નું સંયોજન હોવું જોઇએ. આ ઉપરાંત દરેક ટૂકડી સાથે બે ડેટા એન્ટ્રી પૃથક્કરણ નિષ્ણાતોને પણ જોડવા અને આમ કુલ છ વ્યક્તિઓની ટૂકડી બનાવવી. પ્રક્રિયામાંથી શીખવા અને મદદરૂપ બનવા માટે દરેક ટૂકડીમાં વધારાના વિદ્યાર્થી સ્વયંસેવકો પણ રાખવા.

સંબંધિત યુ.એલ.બી. દ્વારા ઘરવિહોણા લોકોની મોજણી માટેનો પ્લાન તૈયાર કરવાનો રહેશે, જેમાં નીચેની વિગતોનો સમાવેશ થવો જોઇશે.

૧. અગાઉની મોજણીઓ અથવા માહિતીના અન્ય કોઇપણ સ્રોતોના આધારે ઘરવિહોણા લોકો જયાં વધુ સંખ્યામાં જોવા મળતા હોય એ વિસ્તારોની પરખ.

૨. શહેરનું ક્ષેત્રો/ પ્રદેશોમાં વિભાજન કરી તેમાંથી ડેટા એકઠો કરવો.

૩. મોજણી હાથ ધરવાની પદ્ધતિ

૪. વસ્તી વિષયક ચિત્ર મેળવવા માટેની પ્રશ્નાવલિ

૫. ફોકસ ગ્રુપની ચર્ચાને ચોક્કસ દિશા આપવા માટે ઇન્ટરવ્યુમાં પૂછવાના પ્રશ્નોની યાદી.

૬. રજૂ કરવાના અહેવાલનું વિષયવસ્તુ અને ફોર્મેટ

૭. મોજણી પૂરી કરવાની સમયમર્યાદા.

૮. ગુણાત્મક અને પ્રમાણાત્મક ડેટા એકઠો કરવામાં સહાયક બને એવા સહયોગીઓની યાદી.

મોજણી પહેલાં, ટૂકડીઓને નીચેના વિષયો પર વિશેષ તાલીમ આપવી.

૧. મોજણીનો હેતુ

૨. ઘર વિહોણા લોકોનો ચિતાર અને સમસ્યાઓ

૩. અપેક્ષિત પરિણામો

૪. સહભાગિતાપૂર્ણ સંશોધન પદ્ધતિઓ

૫. નૈતિક જવાબદારીઓ

મોજણી શરૂ કરતા પહેલાં બે દિવસો અગાઉ વિશેષ તાલીમ માટેની સામગ્રી પૂરી પાડવી, જેથી તાલીમાર્થીઓ તેને તાલીમ મેળવતા પહેલાં વાંચી શકે, તાલીમમાં ડેટા એન્ટ્રી અને એનાલિસિસ ટીમ વત્તા કોઇ સ્વયંસેવક હોય તો તેનો સમાવેશ કરવો.

ખ. ક્ષેત્ર મોજણી : આલેખન અને જરૂરિયાતોનું પૂર્વ મૂલ્યાંકન

તાલીમબદ્ધ મોજણી ટૂકડીઓ તૈયાર થઇ ગયા પછી જ મોજણી શરૂ થશે. ક્ષેત્ર મોજણી ૮ વાગ્યાથી શરૂ કરવી કારણ કે ઘરવિહોણા લોકોને સામાન્ય રીતે આ જ સમયે શોધી અને મળી શકાશે. આ ઉપરાંત, રાત્રિ દરમિયાન કામ કરતા હોય તેવા ઘરવિહોણા લોકોને આવરી લેવા માટે દિવસ દરમિયાન એટલે કે સવારે ૧૦.૦૦ થી બપોરના ૪.૦૦ દરમિયાન એક બે દિવસ માટે મોજણીનું આયોજન કરવું. મોજણી દરમિયાન અનુસરવાનાં પગલાં.

૧. ઘરવિહોણા લોકો જ્યાં વધુ પ્રમાણમાં જોવા મળતા હોય એવા વિસ્તારો પારખવા.

૨. આ વિસ્તારોમાં જેન્ડર, વય, શિક્ષણ, ધંધો, વિવાહિત દરજ્જો, બાળકોની સંખ્યા, માંદગીનો ઇતિહાસ વગેરેના સંદર્ભમાં ઘરવિહોણા લોકોની રૂપરેખા તૈયાર કરવી. વિકલાંગતા ધરાવતા લોકોને અલગરીતે વર્ગીકૃત કરવા.

૩. આશ્રયનો ઉપયોગ કરવા માગતા હોય તેવા ઘરવિહોણા લકોની આશ્રયસંબંધી આકાંક્ષાઓ જાણવી અને આશ્રયનો ઉપયોગ કરવાનું ટાળતા લોકો આશ્રયમાં આવતા કેમ ખચકાય છે તે જાણવું.

૪. એવા સંભવિત મકાનો શોધવા જે તેમની હાલની સ્થિતિમાં જ અથવા અપગ્રેડ કરીને આશ્રય તરીકે ઉપયોગમાં લઇશકાય અને એવી જગ્યાઓ શોધવી જ્યાં નવાં આશ્રયો બાંધી શકાય.

ઘરવિહોણા લોકો પાસેથી સારામાં સારો પ્રતિભાવ મેળવી શકાય તે માટે જૂથ ચર્ચાની પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરી તેઓની જરૂરિયાતોનો ક્યાસ કાઢવો.

જૂથ ચર્ચામાં નીચેના મુખ્ય વિષયોને આવરી લેતા, નીચે મુજબના સૂચક પ્રશ્નો પૂછવા.

૧. મહિલાઓ અને બાળકો સહિત, ઘરવિહોણા લોકોની આશરે કુલ વસ્તી કેટલી છે?

૨. એક ચોક્કસ સમૂહમાં ઘરવિહોણા લોકોની ઉંમર અને જાતી (લિંગ) મુખ્યત્વે શું છે?

૩. ઘરવિહોણા લોકોના સમૂહ મુખ્યત્વે કયા વ્યવસાય/ ધંધો કરે છે?

૪. તેઓની કોઇ ખાસ જરૂરિયાતો અને સમસ્થાઓ છે? જેમકે વિકલાંગતા, રકતપિત્ત, ક્ષયરોગ, માદક પદાર્થોનું અતિ સેવન વગેરે.

૫. મોટાભાગના ઘરવિહોણા લોકો આ જગ્યાએ એક વર્ષથી વધુ કે ઓછા સમયથી જોવા મળે છે?

૬. તેઓ માટે કોઇ આશ્રય સુલભ છે? જો હોય તો, આવા આશ્રયમાં રહેવાનો તેમનો અનુભવ કેવો છે?

૭. સરકાર તેઓ માટે આશ્રય ઊભાં કરે તો તેઓ તેને આવકારશે, વિરોધ કરશે કે તેના પ્રત્યે તેઓ ઉદાસીન રહેશે? તે માટેનાં કારણો પૂછો.

૮. તેઓને આશ્રય મળે તો તેના સ્થળ, સુવિધાઓ અને વ્યવસ્થાપન અંગેની તેમની અપેક્ષાઓ શું છે?

૯. તેમના વિસ્તારમાં આશ્રય બાંધી શકાય એવાં કોઇ સંસાધનો ઉપલબ્ધ છે? જેમ કે જમીન અથવા મકાન.

દરેક ટૂકડી માહિતી નોંધશે અને તેને વિગતવાર એકત્ર કરશે. મોજણીનાં પરિણામો ઝડપથી મળે તે સુનિશ્ચિત કરવા મોજણીની સાથેસાથે જ ડેટા એન્ટ્રી કરાવવી.

૧. આલેખનો (મેપ્સ) પરથી ઘરવિહોણા છૂટાછવાયા લોકો તેમજ સમૂહો કયાં જોવા મળે છે તે સ્થાનોનો નિર્દેશ કરતા હોવાં જોઇએ.

૨. મોજણીનાં એકત્ર કરવામાં આવેલાં તુલનાત્મક પરિણામો.

૩. કોઇ ચોક્કસ વિસ્તારમાં આશ્રયનાં સ્થાનો, પ્રકારો અને જરૂરી આશ્રયોની સંખ્યા નક્કી થઇ શકશે તેમજ જમીન અને મકાન જેવાં ઉપલબ્ધ સંસાધનોની જાણકારી મળશે.

૪. સંસધનોનો આલેખ તૈયાર કરવાના બીજા તબક્કા માટેની પ્રશ્નાવલિને આખરીરૂપ આપી શકાશે.

(ગ) સંસાધનોનો આલેખ તૈયાર કરવો.

બીજો તબક્કો સંસાધનોનો આલેખ તૈયાર કરવાનો છે. આ તબક્કામાં જે સંસાધનોનો આલેખ તૈયાર કરવાનો છે તે છે – (ક) હાલનાં આશ્રયો (ખ) યોગ્ય મરામત અને સુધારકા-વધારા સાથે જેમનોઆશ્રય તરીકે ઉપયોગ કરી શકાય તેવા વપરાયેલાં અને વણવપરાયેલાં સરકારી મકાનો તથા (ગ) નવાં આશ્રયોનાં મકાનો માટેની યોગ્ય સંભવિત જગ્યા બની શકે તેવી ખાલી જમીનો. આ પ્રક્રિયાના અંતે, નીચે મુજબનાં પરિણામો પ્રાપ્ત થવાની અપેક્ષા છે.

૧. પસંદ કરવામાં આવેલાં તમામ સંભવિત મકાનો અને આશ્રયોની જગ્યાઓના ક્ષેત્ર સંસાધન આલેખની મોજણી થઇ શકશે.

૨. સરકારી એજન્સીઓ સાથે મળીને, પસંદ કરવામાં આવેલાં જગ્યા અને મકાનોનો ઉપયોગ આશ્રયો બાંધવા/ અપગ્રેડ કરવા માટેની સંભાવના નક્કી કરી શકાશે.

૩. પરિણામો એકઠાં કરી શહેર સ્તરે સંબંધિત શહેરી સંસ્થાઓને રજૂ કરી શકાશે.

૪. અહેવાલમાં કરવાની ભલામણો અંગે ચર્ચા કરી શકાશે.

(ઘ) જાણ કરવી અને વિગતોની આપ-લે કરવી.

જગ્યાઓ અંગેના પરિણામો પ્રસ્થાપિત થઇ જાય એ પછીનું પગલું ઘરવિહોણા લોકો માટે સર્વગ્રાહી શહેર યોજના તૈયાર કરી તેને આખરીરૂપ

આપવાનું છે. આમાં ઘરવિહોણા લોકો માટે આશ્રયો અને સેવાઓ માટેની જગ્યા, આશ્રયોના પ્રકાર, ઘરવિહોણા લોકોની સંખ્યા જ્યાં વધારે હોય તે વિસ્તારોમાં ઉપલબ્ધ સંસાધનો સાથે પહોંચવું વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.

આ કામગીરી મ્યુનિસિપલ સંત્તામંડળો, ઘરવિહોણા લોકો, સ્કૂલ ઓફ સોશ્યલ વર્ક એન્ડ આર્કિટેકચર, CBPs. MSS અને કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ સાથે મળીને કરવી. આ તબક્કાને અંતે, નીચેનાં પરિણામો મળવાની અપેક્ષા છે.

૧. જ્યાં ઘરવિહોણા લોકોની સંખ્યા વધુ હોય એવા વિસ્તારો, તેમના વિશેની જાણકારી, આવા દરેક વિસ્તારમાં જોવા મળતા ઘરવિહોણા લોકોની જરૂરિયાતો અને અપેક્ષાઓનું વિશ્લેષણ થઇ શકશે.

૨. ઓછામાં ઓછી નીચેની બાબતો સાથેનો અહેવાલ તૈયાર થઇ શકશે.

(ક) આશ્રયોની જગ્યા

(ખ) આશ્રયોના પ્રકાર (કામ કરતી એકલી મહિલાઓ માટે' એકલી મહિલાઓ અનેતેમના આશ્રિતો માટે, માદક પદાર્થોનું સેવન કરતા, ગંભીર બીમારીમાંથી સાજા થઇ રહેલા, વૃદ્ધ, વિકલાંગ અને અપંગ લોકોની ખાસ જરૂરિયાતો પૂરી કરતાં આશ્રયો.

(ગ) દરેક આશ્રયની ક્ષમતા

(ઘ) આશ્રય ખાતે પૂરી પાડવાની સુવિધાઓ અને સેવાઓ.

(ચ) પ્રવર્તમાન સંસાધનો સામેજરૂરી સંસાધનોની વિગતો.

(છ) પ્રોજેકટ માટે તૈયાર કરવામાં આવેલા ડેટાની સોંપણી.

જોડાણ-૨

ઘરવિહોણા લોકોની નોંધણી

નામ :

માતા/પિતા/ પતિનું નામ

વય   પુરુષ/સ્ત્રી :

શૈક્ષણિક લાયકાત :

પરણિત/ અપરણિત   બાળકોની સંખ્યા :

વ્યક્તિગત ઓળખ ચિહ્ન

સ્થળ / પત્તો

પ્રવૃત્તિ /વ્યવસાય

સરનામા સહિત મૂળ સ્થળ

સંદર્ભ/ સંપર્ક વ્યક્તિ અને ફોન નં.

આરોગ્ય સંબંધી સ્થિતિ

ટેવો/ આદતો

યુએલબીમાં રોકાવાનાં કારકણો

રોકાણ   કાયમી/ હંગામી

વિશેષ નોંધ / વિશેષ ધ્યાન

સહી/- અંગુઠાનું નિશાન

મોજણીદારની સહી

કચેરી ઉપયોગ માટે

આશ્રયનું નામ :

સ્થળ:

વોર્ડ નં.

યુએલબીનું નામ :

આશ્રયનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ

એફ. નં. કે -૧૪૦૧૧/૨/૨૦૧૨-યુપીએ/એફટીએસ-૫૧૯૬

ભારત સરકાર

આવાસન અને શહેરી ગરીબી નિવારણ મંત્રાલય

(યુપીએ પ્રભાગ)

નિર્માણ ભવન, નવી દિલ્હી,

તા. ૧૯ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૬

કચેરી યાદી

વિષય : નેશનલ અર્બન લાઇવલીહુડ મિશન (એન.યુ.એલ.એમ.)નું વિસ્તરણ અને તેનું પુન: નામ કરણ.

શહેરી વિસ્તારોમાં ગરીબો માટે આજીવિકાની તકો સુધારવાના લક્ષ સાથે નેશનલ અર્બન લાઇવલીહુડ મિશનનો વ્યાપ વધારાવાનુંવિચારાયું છે. રાજ્યો/ સંઘ પ્રદેશો, સ્થાનિક ક્ષમતા અને જરૂરિયાતના આધારે, તમામ વૈધાનિક નગરોમાં, આ મિશનના તમામ અથવા કોઇપણ ઘટકનો અમલકરી શકે છે. વિસ્તરિત વ્યાપસાથે આ મિશનને હવે ‘‘દીન દયાલ અંત્યોદય યોજના (Day) નેશનલ અર્બન લાઇવલીહુડ મિશન” નામ આપવામાં આવ્યું છે. તદનુસાર, એન.યુ.એલ.એમ. મિશન ડોકયુમેન્ટમાં નીચે મુજબના સુધારા તાત્કાલિક અસરથી બહાર પાડવામાં આવે છે.

૧	ખંડ- ૩.૧ બારમી પંચવર્ષીય યોજનામાં એનયુએએલએમનો અમલ તમામ જિલ્લા મુખ્ય મથક નગરો તેમજ ૨૦૧૧ની વસ્તી ગણતરી મુજબ ૧,૦૦,૦૦૦ કે તેથી વધુ વસ્તી ધરાવતાં અન્ય તમામ શહેરોમાં કરવામાં આવશે આમ છતાં, રાજયોની વિનંતીથી અપવાદરૂપ કિસ્સાઓમાં અન્ય નગરોમાં પણ તેનો અમલ થઈ શકશે	મિશનનો અમલ તમામ જિલ્લા મુખ્ય મથક નગરો તેમજ ૨૦૧૧ની વસ્તી ગણતરી મુજબ ૧,૦૦,૦૦૦ કે તેથી વધુ વસ્તી ધરાવતાં અન્ય તમામ શહેરોમાં કરવામાં આવશે. રાજ્યો/ સંઘ પ્રદેશો, સ્થાનિક ક્ષમતા અને જરૂરિયાતના આધારે, અન્ય કોઇપણ વૈધાનિક નગરમાં મિશનના તમામ અથવા કોઇપણ ઘટકનો અમલ કરી શકશે.

<table>
<tr>
<td>૨.</td>
<td>ખંડ- ૪. ૧૪ સીટી લાઈવલીહૂડ સેન્ટર્સ નીચેનાં ધોરણો મુજબ સ્થાપી શકાશે.
<table>
<tr><td>શહેરની વસ્તી</td><td>સ્થાપવાના સીએલસીએસની સંખ્યાની ટોચ મયર્યાદા</td></tr>
<tr><td>૧-૩ લાખ</td><td>૧</td></tr>
<tr><td>૩ લાખથી વધુ પરંતુ ૫ લાખ સુધી</td><td>૨</td></tr>
<tr><td>૫ લાખથી વધુ પરંતુ ૧૦ લાખ સુધી</td><td>૩</td></tr>
<tr><td>૧૦ લાખથી વધુ</td><td>૮</td></tr>
<tr><td>૧ લાખથી ઓછી વસ્તી ધરાવતાં જિલ્લા મુખ્ય મકથકના નગરો</td><td>૧</td></tr>
</table>
</td>
<td>સીટી લાઈવલીહૂડ સેન્ટર્સ નીચેનાં ધોરણો મુજબ સ્થાપી શકાશે.
<table>
<tr><td>શહેરની વસ્તી</td><td>સ્થાપવાના સીએલસીએસની સંખ્યાની ટોચ મયર્યાદા</td></tr>
<tr><td>૧-૩ લાખ</td><td>૧</td></tr>
<tr><td>૩ લાખથી વધુ પરંતુ ૫ લાખ સુધી</td><td>૨</td></tr>
<tr><td>૫ લાખથી વધુ પરંતુ ૧૦ લાખ સુધી</td><td>૩</td></tr>
<tr><td>૧૦ લાખથી વધુ</td><td>૮</td></tr>
<tr><td>૧ લાખથી ઓછી વસ્તી ધરાવતાં જિલ્લા મુખ્ય મકથકના નગરો અને અન્ય વૈધાનિક શહેરો</td><td>૧</td></tr>
</table>
</td>
</tr>
<tr>
<td>૩.</td>
<td>ખંડ- ૫.૪ મિશન મંગલમ યુનિટસ કેન્દ્ર, રાજયો અને એનયુએલએમ હેઠળનાં મિશન શહેરોમાં ખાસ ટેકનિકલ સહાય સાથે નીચે મુજબ સ્થાપવામાં આવશે.</td>
<td>મિશન મંગલમ યુનિટસ કેન્દ્ર, રાજયો અને એનયુએલએમ હેઠળનાં મિશન શહેરોમાં ખાસ ટેકનિકલ સહાય સાથે નીચે મુજબ સ્થાપવામાં આવશે.</td>
</tr>
</table>

મિશન મેનેજમેન્ટ યુનિટ	યુનિટ દીઠ ટેકનિકલ સ્ટાફની સંખ્યા
NMMU	૧૦
SMMU મોટાં રાજ્યો	૬
SMMU નાનાં રાખ્યો	૪
CMMU- DHQ નગરો (૧લાખથી ઓછી વસ્તી ધરાવતાં) અને નાનાં નગરો (૧ થી ૩ લાખ સુધીની વસ્તી ધરાવતાં)	
CMMU મધ્યમ શહેરો (૩ થી ૫ લાખ સુધીની વસ્તી ધરાવતાં)	૩
CMMU મોટાં નગરો (૫ લાખથી વધુ વસ્તી ધરાવતાં)	૪
સામુદાયિક સંગઠકો (સીઓ)	૩૦૦૦ શહેરી ગરીબ કુટુંબો દીઠ ૧ સીઓ.

મિશન મેનેજમેન્ટ યુનિટ	યુનિટ દીઠ ટેકનિકલ સ્ટાફની સંખ્યા
NMMU	૧૦
SMMU મોટાં રાજ્યો	૬
SMMU નાનાં રાખ્યો	૪
CMMU- DHQ નગરો (૧લાખથી ઓછી વસ્તી ધરાવતાં) અને વૈધાનિક નગરો (૫૦,૦૦૦ થી ૩ લાખ સુધીની વસ્તી ધરાવતાં)	
CMMU મધ્યમ શહેરો (૩ થી ૫ લાખ સુધીની વસ્તી ધરાવતાં)	૩
CMMU મોટાં નગરો (૫ લાખથી વધુ વસ્તી ધરાવતાં)	૪
સામુદાયિક સંગઠકો (સીઓ)	ઓછમાં ઓછા શહેર દીઠ ૧ સી.ઓ. સહિત ૩૦૦૦ શહેરી ગરીબ કુટુંબો દીઠ ૧ સીઓ.

૫૦,૦૦૦થી ઓછી વસ્તી ધરાવતાં શહેરોમાં કોઇ વિશિષ્ટ (dedocated) CMMU પૂરું

		પાડવામાં આવશે નહીં. આવાં શહેરોના કિસ્સામાં કાં તો સૌથી નજીકના શહેરના CMMU પાસેથી તકનિકી મદદ મેળવવાની રહેશે અથવા મિશનના અમલ માટે રાજ્ય/ સંઘપ્રદેશ તેમનો પોતાનો સ્ટાફ ગોઠવશે.

૨. મિશનના જુદા જુદા ઘટકોની માર્ગદર્શક સૂચનાઓમાં તદનુસાર સંબંધિત જોગવાઇઓમાં સુધારો થાય છે.

સહી/-
(અર્ચના મિત્તલ)
નિયામક (યુ.પી.એ.-૧)

એફ. નં. કે -૧૪૦૧૧/૧૫/૨૦૧૬-યુપીએ/એફટીએસ-૧૬૩૨૦

ભારત સરકાર

આવાસન અને શહેરી ગરીબી નિવારણ મંત્રાલય

(યુપીએ પ્રભાગ)

નિર્માણ ભવન, નવી દિલ્હી,

તા. ૨૨ ઓગસ્ટ, ૨૦૧૬

કચેરી યાદી

વિષય : દીનદયાલ અંત્યોદય મિશન- નેશનલ અર્બન લાઇવલીહુડ મિશન (**DAY-NULM**)ની માર્ગદર્શક સૂચનાઓમાં સુધારો કરવા બાબત.

ઉપર્યુકત વિષય પરત્વે આજ્ઞાનુસાર ધ્યાન દોરતાં જણાવવાનું કે, તા. ૧૯મી જુલાઇ, ૨૦૧૬ના રોજ મળેલી ગવર્નીંગ કાઉન્સીલની મંજૂરીથી **DAY-NULM**ની સંચાલનલક્ષી માર્ગદર્શક સૂચનાઓના નીચેનાં ખંડો સુધારવામાં આવ્યા છે.

૧. **DAY-NULM** હેઠળના સ્વરોજગાર કાર્યક્રમની સંચાલનલક્ષી માર્ગદર્શક સૂચનાઓ.

તા. ૧૮મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૩ની કચેરી યાદી ક્રમાંક કે- ૧૪૦૧૪/૫૮(૧૦) /૨૦૧૨-યુપીએ અન્વયે બહાર પાડવામાં આવેલ અને તા. ૧૫મી જૂન, ૨૦૧૬ના પત્ર ક્રમાંક : કે-૧૪૦૧૪/૩૭/૨૦૧૦- યુપીએ (ભાગ-૨) / એફટીએસ-૧૪૪૦૩થી સુધારવામાં આવેલ, દીનદયાલ અંત્યોદય યોજના- નેશનલ અર્બન લાઇવલીહુડ મિશન (**DAY-NULM**)માં હવે નીચે મુજબ વધુ સુધારા કરવામાં આવે છે.

૧	ખંડ- ૨ લાભાર્થીની પસંદગી સામૂહિક સંગઠકો અને શહેરના સ્થાનિક મંડળના વ્યવસાયીઓ શહેરના ગરીબો પૈકી સંભવિત	લાભાર્થીની પસંદગી સામૂહિક સંગઠકો અને શહેરના સ્થાનિક મંડળના વ્યવસાયીઓ શહેરના ગરીબો પૈકી સંભવિત લાભાર્થીઓને

	લાભાર્થીઓને મુકરર કરશેરાષ્ટ્રીય શહેરી આજીવિકા મિશનના સામાજિક ગતિશીલતા અને સંસ્થાકીય વિકાસ અંતર્ગત રચાયેલ સામાજિક માળખા, દા.ત. સ્વસહાય જૂથો (એસએચજી) / વિસ્તાર કક્ષાના ફેડરેશનો (એએલએફ) સંભવિત વ્યકિતગત અને જૂથ સાહસિકોને સ્વરોજગાર કાર્યક્રમ અંતર્ગત નાણાં સહાય માટે શહેરના સ્થાનિક મંડળમાં મોકલશે. લાભાર્થીઓ શહેરના સ્થાનિક મંડળનો સીધો જ સંપર્ક કરી શકે અથવા તો તેના પ્રતિનિધિને પણ મળી શકે. બેંકો ખાતે પણ સંભવિત લાભાર્થીઓને મુકરર કરી શકે અને તેઓને સીધા શહેરના સ્થાનિક મંડળને મળવા માટે મોકલી શકે.	મુકરર કરશેરાષ્ટ્રીય શહેરી આજીવિકા મિશનના સામાજિક ગતિશીલતા અને સંસ્થાકીય વિકાસ અંતર્ગત રચાયેલ સામાજિક માળખા, દા.ત. સ્વસહાય જૂથો (એસએચજી) / વિસ્તાર કક્ષાના ફેડરેશનો (એએલએફ) સંભવિત વ્યકિતગત અને જૂથ સાહસિકોને સ્વરોજગાર કાર્યક્રમ અંતર્ગત નાણાં સહાય માટે શહેરના સ્થાનિક મંડળમાં મોકલશે. લાભાર્થીઓ શહેરના સ્થાનિક મંડળનો સીધો જ સંપર્ક કરી શકે અથવા તો તેના પ્રતિનિધિને પણ મળી શકે. બેંકો ખાતે પણ સંભવિત લાભાર્થીઓને મુકરર કરી શકે અને તેઓને સીધા શહેરના સ્થાનિક મંડળને મળવા માટે મોકલી શકે. પહોંચ વધારવા માટે બેંકો તેમની પેનલ પરના બીઝનેસ કોરસ્પોન્ડન્ટ્સ (BCs) અને બીઝનેસ ફેસીલીટેટર્સ (BFs)નો ઉપયોગ કરી શકે છે. આ માટે બેંકોની નીતિ અનુસારયોગ્ય તકેદારી લેવાની રહેશે.
૨.	**ખંડ- ૩.શૈક્ષણિક લાયકાત અને તાલીમની જરૂરિયાત :** ખંડ - ૩.૪ આ ઘટક અંતર્ગત લાભાર્થીઓને તાલીમ આપવા અંગે જે ખર્ચ થાય તે કૌશલ, તાલીમ અને સ્થળ-નિર્ધારણ દ્વારા રોજગાર ઘટક હેઠળની અંદાજપત્રીય જોગવાઈમાંથી મેળવી લેવું.	ખંડ – ૩.૪ વ્યક્તિગત ઉદ્યોગસાહસિકો અને જૂથ ઉદ્યોગ સાહસિકોને અનુવર્તી ઉદ્યોગ સાહસિકતા સહાય. વ્યક્તિગત અને જૂથ લાભાર્થીઓને નાણા સહાય પૂરી પાડ્યા બાદ યુ.એલ.બી. જ્યારે જરૂર જણાય ત્યારે અનુવર્તી ઉદ્યોગસાહસિકતા વિકાસ કાર્યક્રમ યોજવાની વ્યવસ્થા કરશે. જેને લોન આપવામાં આવી હોય તેવા દરેક લાભાર્થી માટે આવો કાર્યક્રમ છ મહિનામાં એકવાર યોજવો યોગ્ય ગણાશે.

		અનુવર્તી ઉદ્યોગ સાહસિકતા વિકાસ કાર્યક્રમ દરમિયાન લાભાર્થીઓએ જે સમસ્યાઓ અને મુશ્કેલીઓનો સામનો કરવો પડ્યો હોય તેની ચર્ચા કરવી અને તેના ઉકેલો પણ પૂરા પાડવા.
૩.	**ખંડ- ૫. વ્યાજસહાયકી મેળવવા માટેની કાર્યપધ્ધતિ** ખંડ- ૫.૫ રાજય કક્ષાની બેંકર્સ સમિતિ રાજય સરકાર સાથે પરામર્શ કરીને દાવા એકત્રિત કરવા / મંજૂર કરવા માટે વૈકલ્પિક પધ્ધતિ ઘઢી કાઢવાનો વિકલ્પ છે.	**ખંડ-૫.૫** વ્યાજુકી સહાયકી પૂરી પાડવા માટેની નોડલ એજન્સી દરેક બેંક સંબંધિત સ્ટેટ લેવલ બેંકર્સ કમિટિ (એલ.એલ.બી.સી.)ના કન્વિનર સાથે પરામર્શ કરી કોઇ જાહેર ક્ષેત્રની બેંકને નોડલ બેંક તરીકે રોકી શકે છે. તમામ બેંકો તેમની શાખાઓ પાસેથી વ્યાજુકી સહાયકી અંગેનો ડેટા એકત્રિત કરશે અને તેને નોડલ બેંકના પોર્ટલ પર અપલોડ કરશે. તેની ખરાઇ કર્યા બાદ નોડલ બેંક વ્યાજ સહાયકી બેંકની શાખાઓને તબ્દીલ કરશે. રાજ્ય/ સંઘપ્રદેશ આ નોડલ બેંકમાં કેટલુંક ભંડોળ અગાઉથી જમા કરાવશે અને નોડલ બેંક DAY-NULM માર્ગદર્શક સૂચનાઓ મુજબ તે ભંડોળ બેંકોની શાખાઓને છૂટું કરશે. નોડલ બેંક SULMને પુન: ભરપાઇ ખાતાની વિગતો નિયમિતરીતે મોકલશે. આ કાર્યવાહી ત્રણેય પ્રકારની લોન એટલે કે SEP - (વ્યક્તિગત) SEP - (જૂથ) અને – બેંક જોડાણ માટેઅનુસરવાની રહેશે. રાજ્ય/ સંઘપ્રદેશ સરકાર રાજ્ય કક્ષાની બેંકર્સ સમિતિ સાથે પરામર્શ કરીને દાવા એકત્રિત કરવા/ મંજૂર કરવા માટે

		વૈકલ્પિક પદ્ધતિ ઘડી કાઢવાનો વિકલ્પ ધરાવે છે.
૪.	**ખંડ - ૬. પેટા ઘટક - ૪ : વ્યકિતગત ઉદ્યોગ સાહસ (એઈઈપી-આઈ) લોન અને સહાયકી** **ખંડ - ૬.૪ બેંક લોન પર જામીન** : બેંક લોન માટે કોઈ જમીનની જરૂર રહેશે નહી. રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયાના ૬ મે, ૨૦૧૦ના પરિપત્ર નં. આરપીસીડી - એસએમઈ અને એનએફએલબીસી - નં. ૭૯/૦૬ ૦૨ ૩૧/ ૨૦૦૯-૧૦ થી માઈક્રો અને લઘુ ઉદ્યોગ સાહસ ક્ષોત્રના એકમોને પૂરી પડાતી રૂ.૧૦ લાખ સુધીની લોન પર જામીન ન લેવાનો બેંકોને આદેશ આપવામાં આવેલ છે. (જોડાણ-૧) આથી, ઊભી કરાયેલ અસ્કયામતો જ લોન મેળવવા માટે બેંકમાં વગર કબજે ગીરો મૂકવાની રહેશે. બેંકો બાંયધરી માટે લાભાર્થી દ્વારા કરવાની પ્રવૃત્તિની પાત્રતા મુજબ સ્વોરજગાર કાર્યક્રમ માટે લોન માટે બાંયધરી મેળવવા ભારત સરકાર અને લઘુ ઉદ્યોગ વિકાસ બેંક દ્વારા ઉભા કરવામાં આવેલ માઈક્રો અને લઘુ ઉદ્યોગો માટે ધિરાણ બાંયધરી ફંડ ટ્રસ્ટનો સંપર્ક સાધી શકે. (યોજનાની વિગતો જોડાણ-રમાં સામેલ છે.)	**ખંડ - ૬.૪ બેંક લોન પર જામીન** : બેંક લોન માટે કોઈ જમીનની જરૂર રહેશે નહી. રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયાના ૬ મે, ૨૦૧૦ના પરિપત્ર નં. આરપીસીડી - એસએમઈ અને એનએફએલબીસી - નં. ૭૯/૦૬ ૦૨ ૩૧/ ૨૦૦૯-૧૦ થી માઈક્રો અને લઘુ ઉદ્યોગ સાહસ ક્ષોત્રના એકમોને પૂરી પડાતી રૂ.૧૦ લાખ સુધીની લોન પર જામીન ન લેવાનો બેકોને આદેશ આપવામાં આવેલ છે. (જોડાણ-૧) આથી, ઊભી કરાયેલ અસ્કયામતો જ લોન મેળવવા માટે બેંકમાં વગર કબજે ગીરો મૂકવાની રહેશે. બેંકો બાંયધરી માટે લાભાર્થી દ્વારા કરવાની પ્રવૃત્તિની પાત્રતા મુજબ સ્વોરજગાર કાર્યક્રમ માટે લોન માટે બાંયધરી મેળવવા લઘુ ઉદ્યોગ વિકાસ બેંક અથવા અન્ય કોઇપણ ઉચિત ગેરંટી ફંડ દ્વારા ઉભા કરવામાં આવેલ માઈક્રો અને લઘુ ઉદ્યોગો માટે ધિરાણ બાંયધરી ફંડ ટ્રસ્ટનો સંપર્ક સાધી શકે. (યોજનાની વિગતો જોડાણ-રમાં સામેલ છે.)
૫.	**ખંડ - ૭. પેટા ઘટક ૪.૨ : જૂથ ઉદ્યોગ સાહસ (એસઈપી-જી) લોન અને સહાયકી** ખંડ - ૭.૫ બેંક લોન પર જામીનની બાંયધરી : બેંક લોન માટે કોઈ જામીનની	ખંડ - ૭.૫ બેંક લોન પર જામીનની બાંયધરી : બેંક લોન માટે કોઈ જામીનની જરૂર નથી. માત્ર ઊભી કરેલ અસ્કયામતો જ લોન મેળવવા માટે બેંકમાં વગર કબજે

	જરૂર નથી. માત્ર ઊભી કરેલ અસ્કયામતો જ લોન મેળવવા માટે બેંકમાં વગર કબજે ગીરો મૂકવાની રહેશે. બેંકો ફકરા ૫.૪માં વિગતે જણાવવામાં આવ્યું છે તે મુજબ માઈક્રો અને લઘુ ઔદ્યોગિક સાહસો માટે ધિરાણ બાંયધરી ફંડ ટ્રસ્ટનો સંપર્ક સાધી શકે છે.	ગીરો મૂકવાની રહેશે. બેંકો ફકરા ૫.૪માં વિગતે જણાવવામાં આવ્યું છે તે મુજબ માઈક્રો અને લઘુ ઔદ્યોગિક સાહસો માટે ધિરાણ બાંયધરી ફંડ ટ્રસ્ટનો અથવા કોઇપણ અન્ય ઉચિત ગેરંટી ફંડનો સંપર્ક સાધી શકે છે.
૬.	**ખંડ - ૮. અરજી પુરસ્કૃત કરવા માટેની કાર્યપધ્ધતિ** : ખંડ - ૮.૬ બેંકો પણ પાત્રતાના માપદંડના આધારે લાભાર્થી મુકરર કરી શકે અને સંભવિત લાભાર્થી પાસેથી અરજી કે આવેદનપત્ર મેળવી શકે જે અરજીઓ બેંક સીધી સ્વીકારે તે બેંકોએ શહેરના સ્થાનિક મંડળને મોકલી આપવાની રહેશે. આ રીતે આવેલી અરજીઓ પણ પ્રતીક્ષા યાદીનો ભાગ બનશે.	ખંડ – ૮.૬ બેંકો વડાપ્રધાનની MUDRA યોજના (PMMV) અથવા એવી અન્ય કોઇપણ યોજનાની માર્ગદર્શક સૂચનાઓ મુજબ, સંબંધિત દસ્તાવેજોના આધારે શહેરી ગરીબ લાભાર્થીઓની લોન અરજીઓ સીધી જ સ્વીકારી શકશે. તે માટે યુ.એલ.બી. તેઓને પહેલાં સ્પોન્સર કરે તે જરૂરી નથી. બેંકો તેમણે મંજૂર કરેલી આવી લોનની વિગતો, DAY-MULM હેઠળ તેઓ વ્યાજ સહાય મેળવવા માટે પાત્ર છે તેનું સમર્થન કરવા માટે ULBને મોકલી શકે છે. તેઓની પાત્રતા પુરવાર થયા બાદ તેઓ ULBs દ્વારા સ્પોન્સર કરવામાં આવેલા લાભાર્થીઓ અંગેના વ્યાજ સહાયના દાવાઓની પેટર્ન પર ULB પાસેથી વ્યાજ-સહાય માંગી શકે છે. આ સહાયકી DAY-NULMના લાભાર્થીના ખાતામાં સીધી જ તબ્દીલ કરવામાં આવશે. આ કાર્યપદ્ધતિ થકી ડિરેકટ બેનીફીટ ટ્રાન્સફર (લાભો સીધા તબ્દીલ કરવા)નું પણ પાલન થશે.

૭.	**ખંડ - ૮.૭** શહેરનું સ્થાનિક મંડળ પ્રતીક્ષા યાદીમાંના ક્રમ મુજબ લાભાર્થીને બોલાવી જરૂરી દસ્તાવેજીકરણ કામગીરી પૂર્ણ કરવા જણાવશે. જેમાં લોનની અરજી માટેનું ફોર્મ ભરવું, કાર્ય પ્રવૃત્તિની વિગતો, ઓળખ માટેની સાબિતી, સરનામા માટેની સાબિતી, બેંકના ખાતાની વિગતો વગેરેનો સમાવેશ થશે. એસયુએલએમએ સ્ટેટ લેવલ બેંકર્સ કમિટિ - રાજય કક્ષા઼ાની બેંકર્સ સમિતિ, બેક કન્વીનરના સહયોગમાં લોન માટેનું અરજી પત્રક - ફોર્મ યોગ્ય ફોર્મેટ ઘડી કાઢવાનું રહેશે. લોન માટે વિકસાવાયેલ આ અરજી ફોર્મ જ રાજયભરમાં ઉપયોગમાં લેવાનું રહેશે.	શહેરનું સ્થાનિક મંડળ પ્રતીક્ષા યાદીમાંના ક્રમ મુજબ લાભાર્થીને બોલાવી જરૂરી દસ્તાવેજીકરણ કામગીરી પૂર્ણ કરવા જણાવશે. જેમાં લોનની અરજી માટેનું ફોર્મ ભરવું, કાર્ય પ્રવૃત્તિની વિગતો, ઓળખ માટેની સાબિતી, સરનામા માટેની સાબિતી, બેંકના ખાતાની વિગતો વગેરેનો સમાવેશ થશે. લાભાર્થીની ઓળખની ખરાઇ કરવા માટે તેનો/ તેણીનો આધાર નંબર પણ રેકર્ડ પર લેવામાં આવશે. લાભાર્થી આધાર કાર્ડ ધરાવતા ન હોય તો તેની પાસેથી ઓળખનું અન્ય કોઇપણ યુનિક નંબર ધરાવતું કાર્ડ જેમ કે મતદાર ઓળખ પત્ર, ડ્રાઇવીંગ લાયસંસ વગેરે મેળવવામાં આવશે અને તેને શક્ય હોય એટલી ઝડપથી આધાર કાર્ડ મેળવવામાં મદદ કરવામાં આવશે. એસયુએલએમએ સ્ટેટ લેવલ બેંકર્સ કમિટિ - રાજય કક્ષાની બેંકર્સ સમિતિ, બેક કન્વીનરના સહયોગમાં લોન માટેનું અરજી પત્રક - ફોર્મ યોગ્ય ફોર્મેટમાં ઘડી કાઢવાનું રહેશે. લોન માટે વિકસાવાયેલ આ અરજી ફોર્મ જ રાજયભરમાં ઉપયોગમાં લેવાનું રહેશે. લોન એપ્લિલેકશ ફોર્મ (LAP)માં લાભાર્થીની આર્થિક સ્થિતિ અને તેના કુટુંબની પાયાની વિગતોનો સમાવેશ થશે. આ ડેટા એવો હશે જેનો ઉપયોગ પાછળથી તેની આર્થિક સ્થિતિ પર આ લાભની શું અસર થઇ છે તેનું વિશ્લેષણ કરવા માટે થઇ શકશે.

૮.	**૧૨. પેટા ઘટક - ૪.૩ - સ્વ-સહાય જૂથની લોન પર વ્યાજ સહાયકી (સ્વ સહાય જૂથનું બેંક જોડાણ)** ૧૨.૨ રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા દ્વારા સ્વ-સહાય જૂથ કાર્યક્રમ અંગેના મૂળ પરિપત્ર મુજબ (જુઓ તા.૧ જુલાઈ, ૨૦૧૩નો આરપીએડી એફઆઈડી બીસી ૧૦/૧૨.૨૧.૦૩૩ / ૨૦૧૩-૧૪ - જોડાણ-૪) મુજબ રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયાએ બેંકોને સ્વ-સહાય જૂથના બેંક જોડાણ માટે સૂચના આપેલ છે.	રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા દ્વારા સ્વ-સહાય જૂથ કાર્યક્રમ અંગેના મૂળ પરિપત્ર (જુઓ તા. ૧લી જુલાઇ, ૨૦૧૬નો આરબીઆઇ/ ૨૦૧૬-૧૭ / ૦૬/ એફઆઇડીડી/ એફઆઇડી-બીસી નં. ૦૬/ ૧૨-૦૧-૦૩૩/ ૨૦૧૬-૧૭ – જોડાણ-૩) અને તેમાં પાછળથી થયેલા સુધારા મુજબ રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયાએ બેંકોને સ્વ-સહાય જૂથના બેંક જોડાણ માટે સૂચના આપેલ છે.
૯.	**ખંડ- ૧૨.૧૦ ઝડપી ભરપાઈ માટે રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયાની માર્ગદર્શક સૂચનાઓ નીચે મુજબ છે.** ક. સ્વસહાય જૂથોને રોકડ ધિરાણની મર્યાદા માટે ૧. બાકી રહેલ સિલક મંજૂર થયેલ રકમ કરતાં સતત ૩૦ થી વધુ દિવસ સુધી વધુ રહેવી જોઈએ નહી. ૨. ખાતામાં નિયમિત ધોરણે રકમ જમા થવી જોઈએ અને ઉપાડાવી જોઈએ. કોઈપણ સંજોગોમાં ઓછામાં ઓછું એક ગ્રાહક મહિના દરમિયાન ધિરાણ મેળવે તે જરૂરી છે. ૩. મહિના દરમિયાન જે ગ્રાહકે ધિરાણ મેળવ્યું હોય તે મહિના દરમિયાન ઉધારાયેલ વ્યાજની રકમને આવરી લેવા પયર્ાપ્ત થઈ પડશે. ખ. સ્વ સહાય જૂથોને મુદતી લોન માટે	નવો ખંડ નીચે મુજબ ઉમેરવો ખંડ – ૧૨.૧૦ લોન સુવિધાનો પ્રકાર સ્વસહાય જૂથો (SHGs) જરૂરિયાત મુજબ મુદતી લોન અથવા કેશ ક્રેડીટ લિમિટ (CCL) લોન અથવા બન્ને મેળવી શકે છે. જરૂર પડે તો અગાઉ લીધેલી લોન ચુકવવાની બાકી હોય તો પણ વધારાની લોન મંજૂર કરી શકાશે. હાલની માર્ગદર્શક સૂચનાઓના ખંડ ૧૨.૧૦ને ૧૨.૧૧ ક્રમાંક આપવો.

	મુદતી લોનનું ખાતું જયાં તમામ વ્યાજની ચૂકવણી અને / અથવા મૂળ રકમના હપતા લોનના સમગ્ર સમયગાળા દરમિયાન લોનની ભરપાઈની તારીખના ૩૦ દિવસની અંદર ચૂકવાઈ જતા હોય તે ખાતું ઝડપી ચૂકવણી ખાતું ગણાશે. ભવિષ્યમાં આ અંગે ઝડપી ચૂકવણીની માર્ગદર્શક સૂચનાઓ માટે રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયાની માર્ગદર્શક સૂચનાઓમાંથી માર્ગદર્શન મળતું રહેશે.	
૧૦.	**ખંડ - ૧૩. પેટા ઘટક ૪.૪- ઉદ્યોગ સાહસ વિકસાવવા માટે ક્રેડિટ કાર્ડ** ૧૩.૨ લઘુ ઉદ્યોગ સાહસિકોને તેમની કાર્યકારી મૂડી અને પ્રકિર્ણ ક્રેડિટ જરૂરિયાતો પૂરી કરવામાં સહાય કરવા માટે NULM બેંકો મારફત ક્રેડિટ કાર્ડઝ મેળવવામાં સહાય કરશે.	૧૩.૨ લઘુ ઉદ્યોગ સાહસિકોને તેમની કાર્યકારી મૂડી અને પ્રકિર્ણ ક્રેડિટ જરૂરિયાતો પૂરી કરવામાં સહાય કરવા માટે DAY-NULM બેંકો મારફત 'મુદ્રા' કાર્ડ મેળવવામાં સહાય કરશે.
૧૧.	ખંડ - ૧૩.૩ એસયુએલએમ રાજય કક્ષાની બેંકર્સ સમિતિ સાથે ચર્ચા કરીને વ્યકિતગત ઉદ્યોગ સાહસિકોને ક્રેડિટ કાર્ડ આપવા માટેના ધોરણો, રકમની મર્યાદા અને તત્સંલગ્ન વિગતોને આખરીરૂપ આપશે. સામાન્ય ક્રેડિટ કાર્ડ યોજનાનો અમલ તમામ શીડયુલ્ડ કોમર્શિયલ બેંકો કરે છે અથવા શહેર વિસ્તારમાં બેંકોનું ઔદ્યોગિક સાહસ વિકસાવવા માટે ક્રેડિટ કાર્ડનો અન્ય કોઈ પ્રકાર એસયુએલએમ અને રાજય કક્ષાની બેંકર્સ સમિતિએ શોધી કાઢવો જોઈએ. રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયાના	એસયુએલએમ રાજય કક્ષાની બેંકર્સ સમિતિ સાથે ચર્ચા કરીને વ્યકિતગત ઉદ્યોગ સાહસિકોને ક્રેડિટ કાર્ડ અથવા મુદ્રા કાર્ડ આપવા માટેના ધોરણો, રકમની મર્યાદા અને તત્સંલગ્ન વિગતોને આખરીરૂપ આપશે. સામાન્ય ક્રેડિટ કાર્ડ યોજનાનો અમલ તમામ શીડયુલ્ડ કોમર્શિયલ બેંકો કરે છે અથવા શહેર વિસ્તારમાં બેંકોનું ઔદ્યોગિક સાહસ વિકસાવવા માટે ક્રેડિટ કાર્ડનો અન્ય કોઈ પ્રકાર એસયુએલએમ અને રાજય કક્ષાની બેંકર્સ સમિતિએ શોધી કાઢવો જોઈએ. રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયાના જાહેરનામા મુજબની

	જાહેરનામા મુજબની સુધારો કરાયેલ સામાન્ય ક્રેડિટ કાર્ડ યોજના જોડાણ-૪માં આપવામાં આવી છે.	સુધારો કરાયેલ સામાન્ય ક્રેડિટ કાર્ડ યોજના જોડાણ-૪માં આપવામાં આવી છે.
૧૨.	**ખંડ - ૧૫. નાણાં સહાયનો ઢાંચો** ૧૫.૧ આ ઘટક હેઠળ પૂરી પડાતી સહાય કેન્દ્ર અને રાજય સરકાર વચ્ચે ૭૫:૨૫ના ગુણોત્તરમાં વહેંચવામાં આવશે. ખાસ કક્ષા હેઠળના રાજયો (અરૂણાચલ પ્રદેશ, આસામ, મણિપુર, મેઘાલય, મિઝોરમ, નાગાલેન્ડ, સિક્કિમ, ત્રિપૂરા, જમ્મુ અને કાશ્મીર, હિમાચલ પ્રદેશ અને ઉતરાખંડ) માટે આ સહાય કેન્દ્ર અને રાજય સરકાર વચ્ચે ૯૦:૧૦ ના ગુણોત્તરમાં વહેંચવામાં આવશે.	૧૫.૧ આ ઘટક હેઠળ પૂરી પડાતી સહાય કેન્દ્ર અને રાજય સરકાર વચ્ચે DAY-NULM હેઠળના સામાન્ય ધોરણો મુજબ વહેંચવામાં આવશે.
૧૩.	**ખંડ –૧૬ દેખરેખ- નિયંત્રણ અને મૂલ્યાંકન**	**નવો ખંડ ૧૬.૩** લાભની થયેલી અસરો જાણવા અને તેમને કઇ મુશ્કેલીઓનો સામનો કરવો પડે છે તે જાણવા સમયાંતરે તમામ SEP લાભાર્થીઓની મુલાકાત લેવી. સામુદાયિક સંગઠનો (Cos) એ તેમના કાર્યક્ષેત્રમાં આવતા લાભાર્થીઓની ત્રણ મહિનામાં ઓછામાં ઓછી એકવાર મુલાકાત લેવી. CMMU સ્તરે પ્રોજેકટ ઓફિસર / ટેકનિકલ એકસ્પર્ટે દર ત્રણ મહિને એકવાર ઓછામાં ઓછા ૫૦ ટકા લાભાર્થીઓની મુલાકાત લેવી. ક્ષેત્ર મુલાકાત દરમિયાન કરવામાં આવેલાં અવલોકનો રેકર્ડમાં રાખવા અને

		MIS પર અપલોડ પણ કરવાં.
૧૪.	**ખંડ – ૧૬ દેખરેખ – નિયંત્રણ અને મૂલ્યાંકન**	**નવો ખંડ – ૧૬.૪** ઉપર જણાવેલી ક્ષેત્ર – મુલાકાતો દરમિયાન લાભાર્થીઓની આર્થિક સ્થિતિ અંગેનો ડેટા એકત્ર કરવો અને લોન માટેની અરજીના ફોર્મના ડેટા સાથે સરખાવવો, જેથી લાભાર્થીને આ લાભની થયેલી અસર જાણી શકાય.
૧૫.	**ખંડ -૧૬ દેખરેખ- નિયંત્રણ અને મૂલ્યાંકન**	**નવો ખંડ ૧૬.૫** લાભાર્થીની આર્થિક સ્થિતિ પર SEP હેઠળના લાભની થયેલી અસર જાણવા માટે યોગ્ય સમયાંતરે ઇમ્પેકટ એનાલિસીસ સ્ટડીઝ (લાભની અસરનું વિશ્લેષણ કરવા માટેના અભ્યાસો) પણ હાથ ધરવા.

DAY-NULM હેઠળ તાલીમ અને પ્લેસમેન્ટ (EST & P) થકી રોજગાર અંગેની સંચાલનલક્ષી માર્ગદર્શક સૂચનાઓ :

તા.૧૩મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૩ની કચેરી યાદી એફ નં. કે/ ૧૪૦૧૪/ ૫૮(૮)/ ૨૦૧૨- યુપીએ અન્વયે બહાર પાડવામાં આવેલી દીન દયાળ અંત્યોદય યોજના- નેશનલ અર્બન લાઇવલીહુડ મિશન (DAY-NULM)ના ઘટક તાલીમ અને પ્લેસમેન્ટ (EST & P) થકી રોજગાર અંગેની સંચાલનલક્ષી માર્ગદર્શક સૂચનાઓમાં નીચેની કચેરી યાદીઓ થકી સુધારા કરવામાં આવ્યા હતા.

ક. તા. ૮મી જૂન ૨૦૧૫ની ક.યા.નં. કે- ૧૪૦૧૪/૫૮(૮)/ ૨૦૧૨- યુપીએ/ એફએસટી-૭૭૯૧

ખ તા. ૩જી ઓગસ્ટ, ૨૦૧૫ની ક.યા. નં. કે-૧૪૦૧૧/૭/૨૦૧૩-યુપીએ/ એફએસટી- ૯૭૮૯

ગ. તા. ૧૮મી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૬ની ક.યાનં. કે-૧૪૦૧૪/૩/૨૦૧૫- યુપીએ/ એફએસટી-૧૨૫૩૫

હવે તેમાં નીચે મુજબના વધુ સુધારા કરવામાં આવે છે.

૧.	**ખંડ –૫. કૌશલ તાલીમ પૂરી પાડનાર સંસ્થા** **૫.૧ સંસ્થા મુકરર કરવી.**	**નવો ખંડ ૫.૧ (૭)** કૌશલ તાલીમ અને પ્લેસમેન્ટ થકી રોજગારનું PMKVY સાથે સંયોજન ૨.૦ એક બીજાને પૂરક બની રહે તે માટે કૌશલ તાલીમ અને પ્લેસમેન્ટ થકી રોજગારના ઘટકનું PMKVY સાથે સંયોજન કરી શકાય, આ માટે રાજ્યો/ સંઘપ્રદેશો, હાલમાં તેઓ પ્રવર્તમાન કૌશલ ્સંબંધી આધાર માળખા થકી જેમ કૌશલ તાલીમ અને પ્લેસમેન્ટ મારફત રોજગાર આપવાના ઘટકનો અમલ કરેછે તે ઉપરાંત PMKVY મારફત કૌશલ તાલીમ હાથ કરી શકે. રાજ્યો/ સંઘ પ્રદેશો PMKVY માટે

		ઉમેદવારો એકઠા કરવાની જવાબદારી ઉઠાવી શકે જ્યારે તાલીમ પ્રશિક્ષકો પૂરા પાડવાની જવાબદારી MOSDE/ NSDEની રહેશે અને એ સામાન્ય ધોરણો વગેરેને સુસંગત રહીને ગુણવત્તાપૂર્ણ તાલીમ શિક્ષકો અને તાલીમ પૂરી પાડવાનું સુનિશ્ચિત કરી શકાશે. આ પ્રકારની ગોઠવણ હેઠળ રાજ્યો/ સંઘ પ્રદેશો, કૌશલ તાલીમ અને પ્લેસમેન્ટ મારફત રોજગાર પૂરો પાડવાના ઘટક હેઠળ શહેરી ગરીબોને કૌશલ તાલીમ માટેનું ફંડ સીધું જ રાષ્ટ્રીય કૌશલ વિકાસ ભંડોળ – જે MoSDE હેઠળનું ટ્રસ્ટ છે- ને અથવા NSDCને આપી શકે.

૩. DAY-NULM હેઠળ સામાજિક ગતિશીલતા અને સંસ્થાગત વિકાસ (SM&ID) અંગેની સંચાલનલક્ષી માર્ગદર્શક સૂચનાઓ.

તા. ૧૧મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૩ની કચેરી યાદી નં. કે-૧૪૦૧૧/૧/૨૦૧૩ યુપીએ અન્વયે, દીનદયાલ અંત્યોદય યોજના- નેશનલ અર્બન લાઇવલીહુડ મિશન (DAY-NULM)ના ઘટક સામાજિક ગતિશીલતા અને સંસ્થાગત વિકાસ અંગેની સંચાલનલક્ષી માર્ગદર્શક સૂચનાઓ બહાર પાડવામાં આવી હતી. જે તા. ૩જી ઓગસ્ટ-૨૦૧૫ની કચેરી યાદી નં. કે-૧૪૦૧૧/૨/૨૦૧૨-યુપીએ/એફટીએસ-૫૧૯૬થી સુધારવામાં આવી હતી. હવે તે સંચાલનક્ષી માર્ગદર્શક સૂચનાઓમાં નીચે મુજબ વધુ સુધારા કરવામાં આવે છે.

૧.	**ખંડ-૪ ૪. સ્વસહાય જૂથનું સભ્ય પદ :** 'એનયુએલએમ' અંતર્ગત શહેરના ગરીબોના સ્વસહાય જૂથની રચના કરવામાં આવશે. ગરીબ ના હોય તેવી વ્યકિતઓનો પણ જો તેમનું સગપણ કે સંબંધ સુદઢ હોય અથવા તો કોઈ ખાસ કારણો હોય તો સ્વસહાયજૂથમાં સમાવેશ કરવો. અલબત્ત, 'એનયુએલએમ' અંતર્ગત, નાણાં સહાય માટે સ્વ સહાય જૂથના ઓછામાં ઓછું ૭૦% સભ્યો શહેરના ગરીબો હોવા જરૂરી છે. એસએચઓમાં ૧૦ થી ૨૦ સભ્યો હોઈ શકે. આ જૂથોની નોંધણી કરાવવી જરૂરી નથી. સામાન્ય રીતે મહિલાઓના સ્વ-સહાય જૂથની રચના કરવામાં આવશે. જો કે અશકત કે વિકલાંગ પુરુષો માટે પણ એસએચઓની રચના માટે પરવાનગી આપવામાં આવશે. કાર્યક્રમનો ઉદ્દેશ શહેરના ગરીબ પરિવારો એસએચઓમાં સંગઠિત થાય તે છે. અલબત્ત, શહેરના જે વિસ્તારમાં ગરીબોની વસતિ એક ઠેકાણે એકત્ર હોય તે વિસ્તારને પ્રથમ લેવા જોઈએ.	'એનયુએલએમ' અંતર્ગત શહેરના ગરીબોના સ્વસહાય જૂથની રચના કરવામાં આવશે. ગરીબ ના હોય તેવી વ્યકિતઓનો પણ જો તેમનું સગપણ કે સંબંધ સુદઢ હોય અથવા તો કોઈ ખાસ કારણો હોય તો સ્વસહાયજૂથમાં સમાવેશ કરવો. અલબત્ત, **'DAY-NULM'** અંતર્ગત, નાણાં સહાય માટે સ્વ સહાય જૂથના ઓછામાં ઓછું ૭૦% સભ્યો શહેરના ગરીબો હોવા જરૂરી છે. એસએચઓમાં ૧૦ થી ૨૦ સભ્યો હોઈ શકે. પર્વતીય પ્રદેશોમાં અને જયાં મોટે ભાગે આદિજાતિઓની વસ્તી હોય અને આ સમુદાયના લોકો છૂટા છાવાયા રહેતા હોય ત્યાં ૧૦ થી ઓછા સભ્યો ધરાવતા નાનાં જૂથો પણ રચવા. આ જૂથોની નોંધણી કરાવવી જરૂરી નથી. સામાન્ય રીતે મહિલાઓના સ્વ-સહાય જૂથની રચના કરવામાં આવશે. જો કે અશકત કે વિકલાંગ પુરુષો માટે પણ એસએચઓની રચના માટે પરવાનગી આપવામાં આવશે. કચરો વીણવાના, હાથરીક્ષા ચલાવવાના, સફાઇ કામદારોના વગેરે જેવા નબળા વ્યવસાયમાં

		રોકાયેલી વ્યક્તિઓના કિસ્સામાં પુરુષોના પ્રવૃત્તિ આધારિત સ્વસહાય જૂથો રચવા. કાર્યક્રમનો ઉદ્દેશ શહેરના ગરીબ પરિવારો એસએચઓમાં સંગઠિત થાય તે છે. અલબત્ત, શહેરના જે વિસ્તારમાં ગરીબોની વસતિ એક ઠેકાણે એકત્ર હોય તે વિસ્તારને પ્રથમ લેવા જોઈએ.
૨.	**ખંડ - ૬.** **બોક્ષા-૨ સારા એસએચઓ માટે પંચસૂત્ર** - નિયમિત બચત - નિયમિત બેઠક - નિયમિત ખાતાવહી અને હિસાબ રાખવા - નિયમિતપણે લોનની ભરપાઈ - એસએચઓના નિયમો અને વિનિયમોને વળગી રહેવું	બોક્ષ-૨ સારા એસએચઓ માટે પંચસૂત્રમાં સુધારો - નિયમિત બેઠક - નિયમિત બચત - નિયમિત આંતરિક ધિરાણ - નિયમિતપણે લોનની ભરપાઇ - નિયમિતપણે ચોપડા રાખવા
૩.	**ખંડ-૧૩ એસએચઓનું નિમર્ાણ: સંપદા સંગઠનને કામે રાખવું** ૧૩. સીટી મિશન મેનેજમેન્ટ યુનિટ (સીએમએમયુ) અંતર્ગત કામ માટે નિયુકત કરાયેલ નિષ્ણાતો સામાજિક સંગઠકોની સાથે મળીને એનયુએલએમ હેઠળ એસએચઓની રચના માટે ક્ષોત્ર કક્ષાએ કામગીરી કરશે. કેન્દ્ર અને રાજય સરકારની વિવિધ યોજનાઓ / કાર્યક્રમો અંતર્ગત આશા / આંગણવાડી કાર્યકર અને સામૂહિક કક્ષાની અન્ય કાર્યસંસ્થાઓનો પણ આ માટે ઉપયોગ કરવો.	૧૩. સીટી મિશન મેનેજમેન્ટ યુનિટ (સીએમએમયુ) અંતર્ગત કામ માટે નિયુકત કરાયેલ નિષ્ણાતો સામાજિક સંગઠકોની સાથે મળીને એનયુએલએમ હેઠળ એસએચઓની રચના માટે ક્ષોત્ર કક્ષાએ કામગીરી કરશે. કેન્દ્ર અને રાજય સરકારની વિવિધ યોજનાઓ / કાર્યક્રમો અંતર્ગત આશા / આંગણવાડી કાર્યકર અને સામૂહિક કક્ષાની અન્ય કાર્યસંસ્થાઓનો પણ આ માટે ઉપયોગ કરવો. CMMU/Cos દ્વારા રચવામાં આવેલાં સ્વસહાય જૂથોને સહાય, તાલીમ અને માવજત પૂરી પાડવા અંગેનું ખર્ચ સામાજિક ગતિશીલતા અને સંસ્થાગત વિકાસના ભંડોળમાંથી, સ્વસહાય જૂથ દીઠ રૂ.

		૧૦,૦૦૦ની મર્યાદામાં કરી શકાશે.
૪.	**ખંડ – ૧૬. સંપદા સંગઠકની કામગીરી નીચે મુજબ છે.**	નવો ખંડ -૧૬.૬, ૧૬.૭ અને ૧૬.૮નો ઉમેરો ૧૬.૬ : સ્વસહાય જૂથો માટે સમુદાય સંચાલિત હિસાબના ચોપડા રાખવાં : સંપદા સંગઠકો સ્વસહાય જૂથ દીઠ એક બુક કીપર (હિસાબનીસ) અને ALF દીઠ એક વરિષ્ઠ બુક કીપર પસંદ કરી આપશે. તેઓને હિસાબના ચોપડા રાખવાની તાલીમ તબક્કાવાર આપવાની છે. શરૂઆતમાં ૫ દિવસની તાલીમ વર્ગખંડમાં આપવાની છે. ત્યારબાદ દર મહિને રિફ્રેશર તાલીમ અને "ઓન ધ જોબ" તાલીમ સંપદા સંગઠને નિયમિત ધોરણે આપવાની છે. બે તાલીમો વચ્ચેનું અંતર ૪૫ દિવસથી વધુ ન હોવું જોઇએ. રાજ્યો ચોપડા રાખવા માટે DAY-MOLM હેઠળ જે પદ્ધતિ અપનાવવામાં આવે છે એવી જ પદ્ધતિ સમાન ધોરણે અપનાવશે (જોડાણ-3). આમ છતાં સ્થાનિક જરૂરિયાત મુજબ કેટલાક ફેરફારો કરવા. ૧૬.૭ : આંતરિક CRPs (કોમ્યુનિટી રીસોર્સ પર્સન્સ) તૈયાર કરવા. સંપદા સંગઠન ૧૫-૨૦ સ્વસહાય જૂથોમાંથી ૨ સક્રિય મહિલાઓને પારખશે અને તેમને આંતરિક CRPs તરીકે તૈયાર કરશે. આંતરિક CRPs સ્વસહાય જૂથોના સક્રિય સભ્યો હશે જેમણે રોલ-મોડેલ તરીકે જૂથની સ્થાપના કરી હોય અને જેઓ ગરીબ સમુદાયોને તેમની સેવાઓ પૂરી પાડવા

		તત્પર હોય. આ સક્રિય મહિલાઓને તબક્કાવાર ઓછામાં ઓછી ૩૦-૪૫ દિવસની તાલીમ આપવાની છે. તેમાં બહારના **CRPs** સાથે ૧૦-૧૫ દિવસ કામ કરવું, વર્ગ ખંડની તાલીમ અને વધુ સારી રીતે કામ કરતાં સ્વ-સહાય જૂથો / એરિયા લેવલ ફેડરેશનો **(ALF)** / શહેર સ્તરનાં ફેડરેશનોની અનુભવ મુલાકાત લેવાનો સમાવેશ થાય છે. તાલીમ પૂરી થયા પછી, બહારના **CRPs** / સંપદા સંગઠકો આંતરિક **CRPs**નું મૂલ્યાંકન કરશે. જરૂર જણાય તો વધારાની સૂચનાઓ/ માર્ગદર્શન આપવામાં આવશે. મૂલ્યાંકનનાં માપદંડો સંતોષ્યા બાદ આંતરિક **CRPs**ને અન્ય વિસ્તારોમાં સામાજિક ગતિશીલતાની કામગીરી સોંપવામાં આવશે. ૧૬.૮ : સંપદા સંગઠકોને અહેવાલ આપવો : દર મહિને સંપદા સંગઠકો તેમણે કરેલી પ્રવૃત્તિઓનો અહેવાલ **ULBs**ને આપશે **ULBs**/ સ્ટેટ મિશન મેનેજમેન્ટ યુનિટ, સંપદા સંગઠનોની પ્રગતિ તપસવા માસિક સમીક્ષા બેઠક યોજશે. જરૂર જણાય તો, સંપદા સંગઠકોને **SM&ID** પ્રવૃત્તિઓના અસરકારક અમલ માટે તાલીમ અને ક્ષેત્ર અનુભવ પૂરો પાડવામાં આવશે.
૫.	**ખંડ - ૧૭. સંપદા સંગઠકની પસંદગી** ૧૭.૪ એ વાતનું ધ્યાન રાખવું કે સંપદા સંગઠક તરીકે જેની પસંદગી થાય તે	૧૭.૪ એ વાતનું ધ્યાન રાખવું કે સંપદા સંગઠક તરીકે જેની પસંદગી થાય તે સંસ્થાને શહેરના પાયાના સ્તરના ગરીબો

	સંસ્થાને શહેરના પાયાના સ્તરના ગરીબો સાથે કામ કરવાનો અનુભવ હોવો જોઈએ અને એવી સંસ્થાને જ સંપદા સંગઠક તરીકે અગ્રતા આપવી જોઈએ, જે સંસ્થાનો આ અંગેનો ટ્રેક રેકોર્ડ સિધ્ધ, સાબિત થઈ ચૂકયો હોય.	સાથે કામ કરવાનો અનુભવ હોવો જોઈએ અને એવી સંસ્થાને જ સંપદા સંગઠક તરીકે અગ્રતા આપવી જોઈએ, જે સંસ્થાનો આ અંગેનો ટ્રેક રેકોર્ડ સિધ્ધ, સાબિત થઈ ચૂકયો હોય. નવો ખંડ ૧૭-ક કોમ્યુનિટી રીસોર્સ પર્સન્સ (CRRs) રાખવા. DAY-NULMએ સામુદાયિક સંસ્થાઓ અને કોમ્યુનિટી રિસોર્સ પર્સન્સનું એક સફળ મોડેલ તૈયાર કર્યું છે, જે SM&ID પ્રવૃત્તિઓનો અમલ કરવા માટે DAY-NULM તેના હેઠળની સામાજિક ગતિશીલતાની પ્રવૃત્તિઓને સહાય બનવા DAY-NULM વિસ્તારોમાંથી CRPs રાખવાનું વિચારશે આવા CRPsની સેવાઓ રાજ્યસ્તરે અથવા ULB સ્તરે સ્ટેટ રુરલ લાઇવલીહુડ મિશન/ સ્ટેટ અર્બન લાઇવલીહુડ મિશન/ ફેડરેશનો સાથે સમજૂતી કરારો કરીને મેળવી શકાશે.
૬.	**ખંડ- ૨૨ બેંકમાં ખાતું ખોલાવવું**	નવો ખંડ – ૨૨.૪ તમામ લાભાર્થીઓને વડાપ્રધાન જનધન યોજના હેઠળના જુદા જુદા લાભો સાથે આવરી લેવા. સ્વસહાય જૂથો / ALFsનેઆ યોજના હેઠળ બેંક ખાતુ ખોલાવવાની પ્રક્રિયા અનેતેસાથે જોડાયેલા લાભોની જાણકારી આપવામાં આવશે.
૭.	**ખંડ- ૨૩ પરવડે તેવો વીમો (આરોગ્ય, જીવન અને પેન્શન)**	૨૩.૧ સ્ટેટ અર્બન લાઈવલીહૂડ મિશને ભારત સરકારની હાલની / ચાલુ વીમા

	૨૩.૧ સ્ટેટ અર્બન લાઈવલીહૂડ મિશને ભારત સરકારની હાલની / ચાલુ વીમા યોજનાઓ અંતર્ગત મહત્તમ લોકો આવરી લેવાય તે બાબત સુનિશ્ચિત કરવી જોઈએ. આ યોજનાઓમાં નીચેની યોજનાઓ આવરી લેવાશે. જેવી કે આરોગ્યના વીમા માટે રાષ્ટ્રીય સ્વાસ્થ્ય વીમા યોજના, જીવન વીમા માટે આમ આદમી વીમા યોજના (અગાઉની જનશ્રી વીમા યોજના), રાજયની કોઈ ચોકકસ, વિશિષ્ટ વીમા યોજના અને માઈક્રો વીમા ઉત્પાદનો	યોજનાઓ અંતર્ગત મહત્તમ લોકો આવરી લેવાય તે બાબત સુનિશ્ચિત કરવી જોઈએ. આ યોજનાઓમાં નીચેની યોજનાઓ આવરી લેવાશે. જેવી કે આરોગ્યના વીમા માટે રાષ્ટ્રીય સ્વાસ્થ્ય વીમા યોજના, જીવન વીમા માટે આમ આદમી વીમા યોજના (અગાઉની જનશ્રી વીમા યોજના), પ્રધાનમંત્રી જીવન જ્યોતિ વીમા યોજના, પ્રધામંત્રી સુરક્ષા વીમા યોજના, અટલ પેન્શન યોજના, રાજયની કોઈ ચોકકસ, વિશિષ્ટ વીમા યોજના અને માઈક્રો વીમા ઉત્પાદનો
૮.	**ખંડ – ૨૫.** શહેરના ગરીબ સ્વસહાય જૂથોને એક વખત રૂ.૧૦,૦૦૦ની ફરતા ભંડોળ સહાય પૂરી પાડવામાં આવશે. જે એસએચઓએ અગાઉ આવી સહાય ના મેળવી હોય તેવા એસએચઓને જ એક વખત આ સહાય પૂરી પડાશે. આ સહાય મેળવનાર એસએચઓ છ કરતાં વધુ મહિનાથી કાર્યરત હોવી જોઈએ અને તેના ૭૦% થી વધુ સભ્યો શહેરના ગરીબો હોવા જોઈએ. તેઓ એનયુએલએમ અંતર્ગત ફરતા ભંડોળની સહાય મેળવવા માટે પાત્ર હોવા જોઈએ. સ્વર્ણજયંતી શહેરી રોજગાર યોજના (એસજેએસઆરવાય) અંતર્ગત રચવામાં આવેલ હાલના સ્વસહાય જૂથો, જેમણે અગાઉ લાભ ન મેળવ્યો હોય તેઓ પણ ફરતા ભંડોળનો લાભ લઈ શકે.	શહેરના ગરીબ સ્વસહાય જૂથોને એક વખત રૂ.૧૦,૦૦૦ની ફરતા ભંડોળ સહાય પૂરી પાડવામાં આવશે. જે એસએચઓએ અગાઉ આવી સહાય ના મેળવી હોય તેવા એસએચઓને જ એક વખત આ સહાય પૂરી પડાશે. આ સહાય મેળવનાર એસએચઓ ત્રણ કરતાં વધુ મહિનાથી કાર્યરત હોવી જોઈએ અને તેના ૭૦% થી વધુ સભ્યો શહેરના ગરીબો હોવા જોઈએ. તેઓ એનયુએલએમ અંતર્ગત ફરતા ભંડોળની સહાય મેળવવા માટે પાત્ર હોવા જોઈએ. સ્વર્ણજયંતી શહેરી રોજગાર યોજના (એસજેએસઆરવાય) અંતર્ગત રચવામાં આવેલ હાલના સ્વસહાય જૂથો, જેમણે અગાઉ લાભ ન મેળવ્યો હોય તેઓ પણ ફરતા ભંડોળનો લાભ લઈ શકે.

૯.	**ખંડ – ૨૬.** સ્વ સહાય જૂથે ફરતું ભંડોળ મેળવવા પોતાની અરજી (જોડાણ-પમાં સામેલ નિયત ફોર્મમાં) સંપદા સંગઠક મારફત શહેરના સ્થાનિક મંડળને આપવી. શહેરનું સ્થાનિક મંડળ અરજીની ચકાસણી કરી એસએચઓના જરૂરી દસ્તાવેજો / રેકોર્ડ ની ચકાસણી કરશે. જેમકે યોજવામાં આવેલ બેઠકની સંખ્યા, એસએચઓની સ્થાપના થઈ ત્યારથી યોજાયેલ બેઠકોની કાર્યનોંધ સભ્યો તરફથી જૂથ બચતમાંથી એકઠી થયેલ રકમ અને બચતની નિયમિતતા, ગતિશીલ કરાયેલ બચતની રકમ અને એકઠી કરાયેલ રકમ વગેરેની ચકાસણી પાત્ર એસએચઓને ફરતું ભંડોળ મંજૂર કરીને આપતાં પહેલાં કરશે. શહેરનું સ્થાનિક મંડળ યોગ્ય ખંત કે કર્તવ્ય પરાયણના માટે જરૂરી જણાય તો ક્ષોત્ર કક્ષાની ખરાઈ માટે ફરતા ભંડોળની અરજીઓ પૈકી કેટલીક અરજીની યદચ્છ નમૂનારૂપ ચકાસણી હાથ ધરી શકે. શહેરનું સ્થાનિક મંડળ સંબંધિત સ્વસહાય જૂથના બેંકના ખાતામાં ફરતા ભંડોળને સીધું જ તબદીલ કરશે.	સ્વ સહાય જૂથે ફરતું ભંડોળ મેળવવા પોતાની અરજી (જોડાણ-પમાં સામેલ નિયત ફોર્મમાં) સંપદા સંગઠક મારફત શહેરના સ્થાનિક મંડળને આપવી. શહેરનું સ્થાનિક મંડળ (યુએલબી) પાત્ર સ્વસહાય જૂથને ફરતું ભંડોળ મંજૂર કરીને છૂટું કરતાપહેલાં અરજીને સ્વસહાય જૂથના ગ્રેડીંગ સાથે તપાસશે. એકવાર એરિયા લેવલ ફેડરેશનો અસ્તિત્વમાં આવે તે પછી તેઓ જ સ્વસહાય જૂથોનું નિયમિત ધોરણે ગ્રેડીંગ કરશે અને તેમની અરજીઓ યુએલબીને મોકલશે. યોગ્ય તકેદારી રાખવા માટે જરૂરી જણાય તો યુએલબી ફરતા ભંડોળની અરજીઓની ક્ષેત્ર સ્તરે ખરાઇ કરવા માટે તેના યાદૃચ્છિક નમૂના લઇ શકશે. યુએલબી ફરતું ભંડોળ સંબંધિત સ્વસહાય જૂથના બેંકખાતામાં સીધું જ તબ્દીલ કરશે.
૧૦.	**ખંડ – ૫૫ (ઘટક- ૧.૫)** CRPs, વ્યવસાય નિષ્ણાતો, ડોમેઇન એક્સપર્ટીઝ અને અનુભવ (જેમ કે બેંક જોડાણો, ચોપડા રાખવા અને હિસાબ રાખવો, સૂક્ષ્મ આયોજન, સૂક્ષ્મ રોકાણ પ્રક્રિયા, સભ્યોની ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓ વગેરે) ધરાવતી રિસોર્સ એજન્સીઓને પારખવાં અને સામુદાયિક	CRPs, વ્યવસાયનિષ્ણાતો, ડોમેઇન એક્સપર્ટીઝ અને અનુભવ (જેમ કે બેંક જોડાણો, ચોપડા રાખવા અને હિસાબ રાખવો, સૂક્ષ્મ આયોજન, સૂક્ષ્મ રોકાણ પ્રક્રિયા, સભ્યોની ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓ વગેરે) ધરાવતી રિસોર્સ એજન્સીઓને પારખવાં અને સામુદાયિક સંસ્થાઓને સલાહસૂચનો પૂરાં પાડવા માટે

	સંસ્થાઓને સલાહસૂચનો પૂરાં પાડવા માટે તેમને કામે રાખવાં.	તેમને કામે રાખવાં. રાજ્યો DAY-NRLM હેઠળ તાલીમયોજવા માટે DAY-NRLM હેઠળ તૈયાર કરવામાં આવેલા કોમ્યુનિટી માસ્ટર ટ્રેનર્સ અને રિસોર્સ પર્સન્સનો ઉપયોગ કરી શકે છે. એનઆરએલએમમાંથી મેળવેલા કોમ્યુનિટી માસ્ટર ટ્રેનર્સને મિશન સ્ટાફ અને સમુદાયને તાલીમ પૂરી પાડવા માટે પણ રાખી શકાશે.
૧૧.	**ખંડ – ૫૭. દેખરેખ - નિયમન અને મૂલ્યાંકન** રાજય કક્ષાએ એસએમએમયુ અને શહેર સ્થાનિક મંડળ કક્ષાએ સીએમએમયુ આ ઘટક હેઠળની તમામ પ્રવૃત્તિઓ અને લક્ષયાંકોની પ્રગતિ પર ઝીણવટપૂર્વક દેખરેખ રાખશે. તેનો અહેવાલ તૈયાર કરી તેનું મૂલ્યાંકન કામગીરી હાથ ધરશે. એસયુએલએમ અને શહેરનું સ્થાનિક મંડળ / કાર્યપાલક એજન્સી મિશન નિયામકની કચેરી દ્વારા વખતોવખત નિયત કરાતા ફોર્મેટમાં સમયસર પ્રગતિ અહેવાલ મોકલશે, જેમાં એકંદર માસિક સિદ્ધિ અને ત્રૈમાસિક ત્રણ માસના અંતે સધાયેલ પ્રગતિ અને અમલ માટેની ચાવીરૂપ બાબતો દર્શાવી હશે.	રાજય કક્ષાએ એસએમએમયુ અને શહેર સ્થાનિક મંડળ કક્ષાાએ સીએમએમયુ આ ઘટક હેઠળની તમામ પ્રવૃત્તિઓ અને લક્ષયાંકોની પ્રગતિ પર જીણવટપૂર્વક દેખરેખ રાખશે. તેનો અહેવાલ તૈયાર કરી તેનું મૂલ્યાંકન કામગીરી હાથ ધરશે. **SMMU, CMMU** અને **COs** ખાતેના અધિકારીઓ અને નિષ્ણાતો સંપદા સંગઠકોની કામગીરીપર દેખરેખ રાખવા માટે નિયમિત ક્ષેત્ર મુલાકાતો લેશે, સામુદાયિક સંસ્થાઓની ગુણવત્તા તપાસશે અને સ્વસહાય જૂથો તથા ફેડરેશનોની અસરકારક કામગીરી માટે મદદ કરશે. એસયુએલએમ અને શહેરનું સ્થાનિક મંડળ / કાર્યપાલક એજન્સી મિશન નિયામકની કચેરી દ્વારા વખતોવખત નિયત કરાતા ફોર્મેટમાં સમયસર પ્રગતિ અહેવાલ મોકલશે, જેમાં એકંદર માસિક સિદ્ધિ અને ત્રૈમાસિક ત્રણ માસના અંતે સધાયેલ પ્રગતિ અને અમલ માટેની ચાવીરૂપ બાબતો દર્શાવી હશે.

૧૨.	**જોડાણ-૩** **કાર્યરત સ્વસહાય જૂથ માટે તપાસ યાદી** ૩. બેઠકની સંખ્યા અઠવાડિયામાં ઓછામાં ઓછી એક બેઠક ૮. રેકોર્ડનો નિભાવ - કાર્યનોંધ વહીમાં દરેક બેઠકનો રેકોર્ડ રાખવો. તેના પર જૂથના તમામ સભ્યોની સહી / અંગૂઠાનું નિશાન હોવા જોઈએ. - દરેક બેઠકમાં હાજર રહેલ સભ્યોનો હાજરી રેકોર્ડ રાખવો. - દરેક બેઠકમાં બચત અને આંતરિક લોન પત્રકને અદ્યતન બનાવવું. - બેંકની પાસબુકમાં મહિને એકવાર નોંધ કરાવીને તેને અદ્યતન રાખવી.	**જોડાણ-૩** **કાર્યરત સ્વસહાય જૂથ માટે તપાસ યાદી** ૩. બેઠકની સંખ્યા અઠવાડિયામાં ઓછામાં ઓછી એક બેઠક. સભ્યો વર્તુળમાં બેઠા છે. બેઠકની કાર્યવાહી હાથ ધરવા દરેક બેઠકમાં એક અધ્યક્ષ પસંદ કરવામાં આવે છે. બેઠકની કાર્યવાહી નોંધ બેઠક દરમિયાન જ લખવામાં આવે છે અને ચોપડા રાખનાર/ કચેરીના કર્મચારી તે મોટેથી વાંચે છે. સ્વસહાય જૂથની બેઠકમાં સામાજિક એજંડાનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે. બેઠક વારાફરતી દરેક સભ્યના ઘરમાં યોજવી. બેઠકનો એજન્ડા સ્વસહાય જૂથે નક્કી કરવો. તેમાં હાજરી, બચત, આંતરિક ધિરાણ, લોનની પુનઃ ભરપાઇ, આવક અને ખર્ચની માહિતી DAY-NULMના જુદા જુદા ઘટકો હેઠળના લાભો, હક્કો અને અધિકારો, સરકારી કાર્યક્રમો હેઠળના લાભો, સામાજિક પ્રશ્નો વગેરેનો સમાવેશ કરવો. ૮. રેકર્ડનો નિભાવ સ્વસહાય જૂથ માટે ચોપડા રાખનાર પસંદ કરવો. કાર્યનોંધ વહીમાં દરેક બેઠકનો રેકોર્ડ રાખવો. તેના પર જૂથના તમામ સભ્યોની સહી / અંગૂઠાનું નિશાન હોવા જોઈએ. દરેક બેઠકમાં હાજર રહેલ સભ્યોનો હાજરી રેકોર્ડ રાખવો. દરેક બેઠકમાં બચત અને આંતરિક લોન પત્રકને અદ્યતન બનાવવું. બેંકની પાસબુકમાં મહિને એકવાર નોંધ

		કરાવીને તેને અદ્યતન રાખવી.
૧૩.	**જોડાણ- ૪** **'એનયુએલએમ' અંતર્ગત સ્વસહાય જૂથની રચના માટે સંપદા સંગઠકને કામે રાખવા માટેનું નમૂનારૂપ માળખું.**	**જોડાણ- ૪(ક) ઉમેરવું** સંપદા સંગઠકની ચુકવણીને લગતા સૂચક, માપી શકાય તેવાં પરિણામો.
૧૪.		**નવું જોડાણ- ૯ ઉમેરવું** ALFs, CLFs, CRPs **અને** COs **માટેનાં સૂચક તાલીમ મોડયુલ્સ.**

૪. DAY- NULM **હેઠળ શહેરી ફેરિયાઓને સહાય અંગેની સંચાલનલક્ષી માર્ગદર્શક સૂચનાઓ.**

તા. ૧૩મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૩ની કચેરી યાદી નં. એફ નં. કે-૧૪૦૧૪/૧/૨૦૧૩ – યુએસડી અન્વયે, દીન દયાલ અંત્યોદય યોજના- નેશનલ અર્બન લાઇવલીહુડ મિશન (DAY-NULM)ના ઘટક શહેરી ફેરિયાઓને સહાય અંગેની સંચાલનલક્ષી માર્ગદર્શક સૂચનાઓમાં સુધારા કરવામાં આવ્યા છે.

ઉકત માર્ગદર્શક સૂચનાઓના સંબંધિત ખંડોમાં નીચે મુજબના સુધારા કરવામાં આવે છે.

૧.	**ખંડ- ૪.૫** આ પેટા ઘટક અંતર્ગત, યુએલબીને શહેર ફેરીયાઓની યોજનાની તૈયારી માટે નાણાકીય સહાય પૂરી પાડવામાં આવશે. જેમાં નીચેનાનો સમાવેશ થશે. ૧) ફેરી વેપાર અને પ્રવૃત્તિઓનો પ્રોફાઈલ ૨) ફેરી પ્રવૃત્તિઓનું સ્થાનિક વિતરણ ૩) ફેરી વિસ્તાર માટે જગ્યા અથવા ક્ષોત્રનું નિર્ધારણ ૪) ફેરી વિસ્તારનું નિયંત્રણ મુકત - ફેરી	**ખંડ- ૪.૫ માં સુધારો** આ પેટા ઘટક હેઠળ, "ધ સ્ટ્રીટ વેન્ડર્સ (પ્રોટેકશન ઓફ લાઇવલીહુડઝ એન્ડ રેગ્યુલેશન ઓફ સ્ટ્રીટ વેન્ડીંગ એકટ, ૨૦૧૪ની જોગવાઇઓ મુજબ, શહેરી ફેરિયાઓ માટેની યોજના તૈયાર કરવા માટે યુએલબીને નાણાકીય સહાય પૂરી પાડવામાં આવશે.

	વિસ્તાર, નિયંત્રિત ફેરી વિસ્તાર અને ફેરી નિષ્ેધ વિસ્તાર એ રીતે નિર્ધારણ કરવું ૫) ફેરી વિસ્તારની ધારણ ક્ષામતા એટલે કે સંબંધિત વિસ્તાર કે ક્ષેત્રમાં વધુમાં વધુ કેટલી સંખ્યામાં ફેરિયાઓને સમાવી શકાય તેમ છે. ૬) ફેરી સંબંધી મુખ્ય પડકારો, નિયંત્રણો અને બાબતોની સમજ ૭) શકય ઉકેલો અને સંભવિત ફેરી વિસ્તારો જયાં વેચનાર અને ખરીદનાર સામાન્ય રીતે ઉત્પાદનો અને સેવાઓના વેચાણ અને ખરીદી માટે એકત્રિત થાય છે, તેવા કુદરતી બજારોને પણ ફેરી આયોજનોમાં ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે. ફેરિયાઓના પ્રતિનિધિ અને અન્ય સંબંધિત હિત ધારકો સાથે પરામર્શ પછી આયોજન કરવામાં આવશે.	
૨.	**ખંડ – ૪.૨૪** એનયુએલએમના સ્વરોજગાર કાર્યક્રમ - વ્યકિતગત ઉદ્યોગ સહાય (એસઈપી-૧) ઘટક શહેરી ગરીબોને વ્યકિતગત ઉદ્યોગ સાહસ સ્થાપવા માટે બેન્ક લોન પર વ્યાજ સહાયકીના રૂપે નાણાકીય સહાય પૂરી પાડે છે. એચઈપી માર્ગદર્શક સૂચનો અનુસાર, નકકી કરેલા શહેરી ગરીબ ફેરિયાઓને ૭% વ્યાજ દરે લોન ઉપલભ્ય કરાવી શકાશે. ગરીબ ફેરિયાઓ માટે લોન ઉપલભ્ય કરાવવા માટેનો પ્રકાર અને કાર્યપધ્ધતિ એસઈપી-૧ ઘટકમાં વિગતવાર આપ્યાં છે તે પ્રમાણે જ છે.	**ખંડ- ૪.૨૪ "ધિરાણની સુવિધા"માં સુધારો** **૪.૨૪ ધિરાણની સુવિધા :** એનયુએલએમના સ્વરોજગાર કાર્યક્રમ - વ્યકિતગત **DAY-NULM** શહેરી ગરીબોને વ્યકિતગત ઉદ્યોગ સાહસ અને જૂથ ઉદ્યોગ સાહસ સ્થાપવા માટે બેન્ક લોન પર વ્યાજ સહાયકીના રૂપે નાણાકીય સહાય પૂરી પાડે છે. એચઈપી માર્ગદર્શક સૂચનો અનુસાર, નકકી કરેલા શહેરી ગરીબ ફેરિયાઓને ૭% વ્યાજ દરે લોન ઉપલભ્ય કરાવી શકાશે. ગરીબ ફેરિયાઓ માટે લોન ઉપલભ્ય કરાવવા માટેનો પ્રકાર અને કાર્યપધ્ધતિ એસઈપી ઘટકમાં વિગતવાર આપ્યાં છે તે

		પ્રમાણે જ છે.
૩.	**ખંડ- ૭ ફંડ પૂરું પાડવાની પદ્ધતિ** રાજયની કુલ એનયુએલએમ ફાળવણીના ૫% સુધી આ ઘટકના અમલ માટે ખર્ચ કરી શકાશે (તાલીમ અંગે અને ધિરાણ આપવા માટે કરેલા કોઈપણ ખર્ચને બાદ કરતાં, કારણ કે આ ખર્ચ અનુક્રમે ઈએસટી એન્ડ પી અને એસઈપી ઘટકોમાંથી મેળવી શકાશે) કેન્દ્રીય અને રાજય હિસ્સાની ફંડીંગ પધ્ધતિ ૭૫:૨૫ ના પ્રમાણમાં રહેશે. ઉત્તરપૂર્વીય રાજયો (અરૂણાચલ પ્રદેશ, આસામ, મણીપુર, મેઘાલય, ત્રિપૂરા, મિઝોરમ, નાગાલેન્ડ, સિકિકમ) અને ખાસ વર્ગમાં આવતા રાજયો (જમ્મુ અને કાશ્મીર, હિમાચલપ્રદેશ, અને ઉત્તરાખંડ) ની બાબતમાં આ પ્રમાણ ૯૦:૧૦નું રહેશે.	**ખંડ- ૭ - ફંડ પૂરું પાડવાની પદ્ધતિમાં સુધારો** રાજયની કુલ DAY-NULB ફાળવણીના ૫% સુધી આ ઘટકના અમલ માટે ખર્ચ કરી શકાશે (તાલીમ અંગે અને ધિરાણ આપવા માટે કરેલા કોઈપણ ખર્ચને બાદ કરતાં, કારણ કે આ ખર્ચ એસઈપી ઘટકોમાંથી મેળવી શકાશે)

૫. DAY-NULM હેઠળ શહેરી ઘરવિહોણા લોકો માટેની યોજના અંગેની સંચાલનલક્ષી માર્ગદર્શક સૂચનાઓ, જે તા. ૧૩મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૩ના કચેરી યાદી નં. કે-૧૪૦૧૪/ ૫૮ (૧૯) ૨૦૧૨- યુએસડી અન્વયે બહાર પાડવામાં આવેલી દીનદયાલ અંત્યોદય યોજના- નેશનલ અર્બન લાઇવલીહુડ મિશન (DAY-NULM)નો ઘટક છે તેમાં નીચે મુજબની કચેરી યાદીઓ થકી વખતોવખત સુધારા કરવામાં આવ્યા હતા.

૧. તા. ૭મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૫ની કચેરી યાદી નં. ઇ-૧૪૦૧૩/૧/૨૦૧૩/ યુએસડી

૨. તા. ૩જી ઓગસ્ટ, ૨૦૧૫ની કચેરી યાદી નં. કે-૧૪૦૧૧/૭/૨૦૧૩/ યુપીએ

૩. તા. ૨જી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૬ની કચેરી યાદી નં. જી-૨૪૦૧૧/૪/૨૦૧૫- યુપીએ

૪. તા.૧૯મી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૬ની કચેરી યાદી નં. કે-૧૪૦૧૧/૨/૨૦૧૨-યુપીએ

હવે ઉપર દર્શાવેલી કચેરી યાદીઓથી સુધારવામાં આવેલા સંબંધિત ખંડોમાં નીચે મુજબ વધુ સુધારા કરવામાં આવે છે.

૧.	**ખંડ- 3.3 (ઘ)** વિશિષ્ટ આશ્રયો : જેમની કાળજી લેવાતી નથી તેવી વૃધ્ધ વ્યકિતઓ, માનસિકરીતે બિમાર, બિમારીમાંથી ઉઠેલા દર્દીઓ અને તેમના પરિવારો વગેરે જેવા ઘરવિહોણા વ્યકિતઓના અંગભૂત ભાગ માટેની ખાસ જરૂરિયાતોને ધ્યાનમાં લેતાં, ખાસ આશ્રયો પૂરાં પાડી શકાય. જોકે, જરૂરના આધારે, દરેક વર્ગ માટે નિર્ધારિત કરેલી યોગ્ય જગ્યા સહિત, કામ કરતા પુરુષો, મહિલાઓ અને પરિવારોને આશ્રય પૂરાં પાડવા.	સુધારેલો ખંડ ૩.૩ (ઘ) વિશિષ્ટ આશ્રયો : જેમની કાળજી લેવાતી નથી તેવી વૃધ્ધ વ્યકિતઓ, માનસિકરીતે બિમાર, અથવા શારીરિક રીતે વિકલાંગ, બિમારીમાંથી ઉઠેલા દર્દીઓ અને તેમના પરિવારો હોસ્પિટલમાં દાખલ કરેલા દર્દીઓની સંભાળ રાખનારી વ્યક્તિઓ વગેરે જેવા ઘરવિહોણા વ્યકિતઓના અંગભૂત ભાગ માટેની ખાસ જરૂરિયાતોને ધ્યાનમાં લેતાં, ખાસ આશ્રયો પૂરાં પાડી શકાય. જોકે, જરૂરના આધારે, દરેક વર્ગ માટે નિર્ધારિત કરેલી યોગ્ય જગ્યા સહિત, કામ કરતા પુરુષો, મહિલાઓ અને પરિવારોને આશ્રય પૂરાં પાડવા.
૨.	**ખંડ –૫ ૫. અધિકાર મેળવવા માટે સંપર્ક** આશ્રયસ્થાનો સામાજિક સલામતી, ખોરાક, શિક્ષાણ અને સ્વાસ્થ્ય આરોગ્ય પ્રણાલી જેવા જુદા જુદા અધિકારોની એક સ્થાને જોગવાઈ કરવા માટેની જગ્યા બનશે. આશ્રયસ્થાનોમાં તમામ ઘરવિહોણી વ્યકિતઓને જુદી જુદી યોજનાઓ અને સરકારી કાર્યક્રમો અંતર્ગત અગ્રતા આપવી જોઈએ. જયાં આવું એક કેન્દ્રકરણ ઈચ્છનીય છે તેવી ઉદાહરણાત્મક યાદી નીચે મુજબ છે. • ઓળખનો પુરાવો અને ટપાલનું સરનામું, મતદાર ફોટો ઓળખપત્ર (ઈપીઆઈસી) વગેરે	**૫. અધિકાર મેળવવા માટે સંપર્ક** આશ્રયસ્થાનો સામાજિક સલામતી, ખોરાક, શિક્ષાણ અને સ્વાસ્થ્ય આરોગ્ય પ્રણાલી જેવા જુદા જુદા અધિકારોની એક સ્થાને જોગવાઈ કરવા માટેની જગ્યા બનશે. આશ્રયસ્થાનોમાં તમામ ઘરવિહોણી વ્યકિતઓને જુદી જુદી યોજનાઓ અને સરકારી કાર્યક્રમો અંતર્ગત અગ્રતા આપવી જોઈએ. • ઓળખનો પુરાવો અને ટપાલનું સરનામું, મતદાર ફોટો ઓળખપત્ર (ઈપીઆઈસી) વગેરે • વૃધ્ધાવસ્થા, વિધવા અને અશકતતા

	• વૃધ્ધાવસ્થા, વિધવા અને અશકતતા પેન્શન • બીપીએલ કાર્ડસ, પીડીએસ રેશન કાર્ડ વગેરે • બેન્ક અથવા પોસ્ટ ઓફિસ ખાતાં • આઈસીડીએસ સેવાઓ • સરકારી શાળાઓમાં પ્રવેશ • રાષ્ટ્રીય સ્વાસ્થ્ય વીમા યોજના • આરોગ્ય સંભાળ માટે જાહેર હોસ્પિટલમાં પ્રવેશ • રાજીવ આવાસ યોજના માટે જોડાણ • મફત કાનૂની સહાય	પેન્શન • બીપીએલ કાર્ડસ, પીડીએસ રેશન કાર્ડ વગેરે • બેન્ક અથવા પોસ્ટ ઓફિસ ખાતાં • આઈસીડીએસ સેવાઓ • સરકારી શાળાઓમાં પ્રવેશ • રાષ્ટ્રીય સ્વાસ્થ્ય વીમા યોજના • આરોગ્ય સંભાળ માટે જાહેર હોસ્પિટલમાં પ્રવેશ • રાજીવ આવાસ યોજના માટે જોડાણ • મફત કાનૂની સહાય • રાષ્ટ્રીય સ્વાસ્થ્ય વીમા યોજના • પ્રધાનમંત્રી સુરક્ષા વીમા યોજના • પ્રધાનમંત્રી જીવન જ્યોતિ વીમા યોજના • પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના સૌના માટે ઘર • DAY-NULM અને પ્રધાનમંત્રી કૌશલ વિકાસ યોજના હેઠળ કૌશલ તાલીમ • પ્રધાનમંત્રી મુદ્રા યોજના – DAY-NULMનો SEP ઘટક • ઘરવિહોણા/ વેન્ડીંગ સર્ટિફીકેટ આપવું. • સામાજિક ન્યાય અને અધિકારિતા મંત્રાલયની વિકલાંગ પુનઃસ્થાપન યોજના. • મુશ્કેલીમાં હોય તેવી સ્ત્રીઓ અને બાળકો માટે સ્વાધાર, ઉજ્જવલા, સબળા, વન સ્ટેપ સેન્ટર તથા મહિલા અને બાળ કલ્યાણ મંત્રાલય હેઠળની વીમેન હેલ્પલાઇન યોજના.

		• પીડીએસ હેઠળ સહાયકી • જુદી જુદી સરકારી યોજનાઓ હેઠળ ડિરેક્ટ બેનીફીટ ટ્રાન્સફર
૩.	**ખંડ – ૫. અધિકાર મેળવવા માટે સંપર્ક**	**નવો ખંડ – ૫.૧** આશ્રય એ જ ઘરવિહોણા લોકોની નિયતી નથી; ઘરવિહોણા વ્યક્તિઓને મુખ્ય ધારામાં લાવવા માટે રાજ્યો / ULBsએ કામ કરતા સ્ત્રી/ પુરુષોનાં છાત્રાલયો, ભાડાનાં ઘરો, પરવડી શકે તેવાં/ સામાજિક આવાસનોને પણ પ્રોત્સાહન આપવું.
૪.	**ખંડ- ૬. આશ્રયસ્થાનોનું સ્થળ**	**નવો ખંડ – ૬.૪** **આશ્રયસ્થાનોનું સ્થળ** જમીન/ મકાનનો કાર્યક્ષમ ઉપયોગ કરવા માટે અને સેવાઓ/ યોજનાના લાભોને સંયોજિત કરવા માટે ULBs એક જ સ્થળે DAY-NULM હેઠળ શહેર આજીવિકા કેન્દ્ર (CLC) સાથે આશ્રયનું આયોજન કરી શકે.
૫.	**ખંડ – ૯.૧ પ્રોજેક્ટ દરખાસ્ત** આ યોજના અંતર્ગત રાજય / યુએલબી દ્વારા આશ્રયસ્થાનોની સ્થાપના કરવામાં આવશે અને તેમના દ્વારા અથવા રાજય અથવા યુએલબી દ્વારા નકકી કરેલી સંસ્થાઓ દ્વારા તેનું સંચાલન કરવામાં આવશે. રાજયો / સંઘપ્રદેશો દ્વારા અમલમાં મૂકવાની શહેરી ઘરવિહોણા લોકો માટેની આ યોજનાનું તેના જેવા કાર્યક્રમો સાથે એકકેન્દ્રીકરણ પરવાનગીપાત્ર બનશે.	**ખંડ ૯.૧માં સુધારો** **પ્રોજેકટ દરખાસ્ત** આ યોજના અંતર્ગત રાજય / યુએલબી દ્વારા આશ્રયસ્થાનોની સ્થાપના કરવામાં આવશે અને તેમના દ્વારા અથવા રાજય અથવા યુએલબી દ્વારા નકકી કરેલી સંસ્થાઓ દ્વારા તેનું સંચાલન કરવામાં આવશે. રાજયો / સંઘપ્રદેશો દ્વારા અમલમાં મૂકવાની શહેરી ઘરવિહોણા લોકો માટેની આ યોજનાનું તેના જેવા કાર્યક્રમો સાથે એકકેન્દ્રીકરણ પરવાનગીપાત્ર બનશે. રાજ્યો/ સંઘપ્રદેશો CRS સહાય અને અન્ય

		દાન સાથે પણ આશ્રયો બાંધી શકે. જરૂર જણાય તો કોર્પોરેટ/ દાનવીરનાં નામ આશ્રય પર દર્શાવવાં. આ આશ્રયો માટે પણ DAY-NULM હેઠળ સંચાલન અને નિભાવ સહાય મેળવી શકાશે.
૬.	**ખંડ – ૯.૪ પ્રોજેક્ટ દરખાસ્ત** નવા આશ્રયસ્થાનો માટે જમીન લાવવાની જવાબદારી રાજ્ય સરકાર/ યુએલબીની રહેશે. ઘણીવાર રેલવે, બસ મથકો, પોર્ટ ટ્રસ્ટ, હોસ્પિટલો, NGOs, સખાવતી ટ્રસ્ટો અથવા આવા અન્ય સંગઠનો પાસે વણવપરાયેલી જમીન ઉપલબ્ધ હોય છે અને તે જમીન રાજ્ય કે ULBsની માલિકીની હોતી નથી. આવા સંજોગોમાં, રાજ્યો/ ULBs માલિકીહક તબ્દીલ થયા વિના અથવા તબ્દીલ કરીને, આશ્રયનાં બાંધકામ અને નિભાવ માટે,જમીનના ઉપયોગ અંગે સંબંધિત સંગઠન સાથે ગોઠવણ કરી શકે. દરખાસ્ત તૈયાર કરતા પહેલાં જમીન અંગેની જરૂરી તમામ મંજૂરીઓ મેળવી લેવી. જમીન સંપાદનનું ખર્ચ આ યોજના હેઠળ ભંડોળ માટે પાત્ર નથી.	**ખંડ – ૯.૪માં સુધારો** **પ્રોજેક્ટ દરખાસ્ત** નવા આશ્રયસ્થાનો માટે જમીન લાવવાની જવાબદારી રાજ્ય સરકાર/ યુએલબીની રહેશે. ઘણીવાર રેલવે, બસ મથકો, પોર્ટ ટ્રસ્ટ, હોસ્પિટલો, MGOs, સખાવતી ટ્રસ્ટો અથવા આવા અન્ય સંગઠનો પાસે વણવપરાયેલી જમીન ઉપલબ્ધ હોય છે અને તે જમીન રાજ્ય કે ULBsની માલિકીની હોતી નથી. આવા સંજોગોમાં, રાજ્યો/ ULBs માલિકીહક તબ્દીલ થયા વિના અથવા તબ્દીલ કરીને, આશ્રયનાં બાંધકામ અને નિભાવ માટે,જમીનના ઉપયોગ અંગે સંબંધિત સંગઠન સાથે ગોઠવણ કરી શકે. દરખાસ્ત તૈયાર કરતા પહેલાં જમીન અંગેની જરૂરી તમામ મંજૂરીઓ મેળવી લેવી. જમીન સંપાદનનું ખર્ચ આ યોજના હેઠળ ભંડોળ માટે પાત્ર નથી. શહેરોમાં જમીનની અછતનેધ્યાને લેતાં, ઘરવિહોણાં વધુ લોકોને સમાવી લેવા માટે "વર્ટીકલ ડિઝાઇન્સ" અંગે રાજ્યો/ સંઘપ્રદેશોએ વિચારવું.
૭.	**ખંડ- ૧૩. દેખરેખ નિયંત્રણ અને મૂલ્યાંકન**	**નવો ખંડ – ૧૩.૭** **દેખરેખ નિયંત્રણ અને મૂલ્યાંકન** નબળા વર્ગો માટે સુરક્ષાના પ્રશ્નો હલ કરવા

		અને આશ્રયો પર દેખરેખ નિયંત્રણ રાખવા માટફે CCTV કેમેરા આશ્રયના પ્રવેશ અને બહાર નીકળવાનાં સ્થળોએ ગોઠવવા.

૨. આ સુધારા આવાસન અને શહેરી ગરીબી નિવારણ મંત્રાલયની મંજૂરીથી બહાર પાડવામાં આવે છે.

સહી/-
(અર્ચના મિત્તલ)
(નિયામક- યુપીએ-૧)
ટેલિ. ૦૧૧-૨૩૦૬૨૧૨૭

પ્રતિ

તમામ રાજ્યો/ સંઘ પ્રદેશોના
અગ્રસચિવો/ સચિવો (શહેરી વિકાસ)
મિશન ડિરેક્ટર્સ (DAY-NULM)
તમામ રાજ્યો/ સંઘ પ્રદેશો

નકલ રવાના :

૧. સુશ્રી અંજુલી ચીબ દુગ્ગલ, સચિવ, ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ ફાઇનાન્સીયલ સર્વિસીઝ, જીવનદિપ બિલ્ડીંગ, પાર્લામેન્ટ સ્ટ્રીટ, નવી દિલ્હી- ૧૧૦૦૦૧.

૨. શ્રી રાજીવ ગૌબા, સચિવ, શહેરી વિકાસ મંત્રાલય, રૂમ નં. ૧૨૨, સી-વિંગ, નિર્માણભવન, નવી દિલ્હી- ૧.

૩. શ્રી જીતેન્દ્રશંકર માથુર, સચિવ, ગ્રામીણ વિકાસ મંત્રાલય, કૃષિ ભવન, ડૉ. રાજેન્દ્રપ્રસાદ માર્ગ, નવી દિલ્હી-૧૧૦૦૦૧.

૪. ડૉ. સુભાષચંદ્ર ખુંટિયા, સચિવ, ડિપાર્ટમેન્ટ ઓફ સ્સફૂલ એજ્યુકેશન એન્ડ લિટરસી, માનવ સંસાધન મંત્રાલય, નવી દિહી- ૧૧૦૦૦૧.

૫. શ્રી શૂકર અગ્રવાલ, સચિવ, શ્રમ અને રોજગાર મંત્રાલય, રૂમ ન૦. ૧૧૨, બ્મ-શક્તિ ભવન, રફી માર્ગ, નવી દિલ્હી- ૧૧૦૦૦૧.

૬. શ્રી કે. કે. જલાન, સચિવ, માઇક્રો-સ્મોલ અને મિડયમી ઉદ્યોગ સાહન મંત્રાલય, રૂમ નં. ૧૬૯, ઉદ્યોગ ભવન, રફી મિર્ગ, નવી દિલ્હી-૧૧૦૦૦૧.

૭. સુશ્રી લીના નાયર, સિચવ, મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલય, શાસ્ત્રી ભવન, નવી દિલ્હી.

૮. સુશ્રી સુનિતા અજ્ઞીહોત્રી, સચિવ, સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા મંત્રાલય, શાસ્ત્રી ભવન, ડૉ. રાજેન્દ્ર પ્રસાદ માર્ગ, નવી દિલ્હી-૧૧૦૦૦૧.

૯. શ્રી રોહિત નંદન, સચિવ્, સ્કીલ ડેવલપમેન્ટ એન્ડ આંગપ્રિનિયરશીપ મંત્રાલય, રજો માળ, શહીદ ભગતસિંહ માર્ગ, શીવાજી સ્ટેડિયમ, કનતોર પ્લેસ.

૧૦. શ્રી ઊમાશંકર, ચીફ જનરલ મેનેજર, એફ.આઇ.ડી.ડી. રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા, ૧૦ મો માળ, સેન્ટ્રલ ઓફિસ બિલ્ડીંગ, શહીદ ભગનસિંહ માર્ગ, મુંબઇ-૪૦૦૦૦૧.

૧૧. શ્રી જી.આર. ચિંતાલા, ચીફ જનરલ મેનેજર, માઇક્રોક્રેડિટ ઇનોવેશન્સ ડિપાર્ટમેન્ટ, (MICD) ૪થો માળ, ‘ડી’ વીંગ, સી-૨૪, ‘જી’ બ્લોક, બ્રાંદ્રા- કુર્લા કોન્પ્લેકસ, બાંન્દ્રા (ઇસ્ટ), મુંબઇ- ૪૦૦૦૫૧.

૧૨. શ્રી જીજી મેમણ, ચીફ એકઝીકયુટિવ ઓફિસર, મુદ્રા બેંક, MSME ડેવલપમેન્ટ સન્ટર, સી-૧૧, જી-બ્લોક, બાંદ્રા-કુર્લા કોમ્પ્લેકસ, બાંદ્રા (ઇસ્ટ), મુંબઇ-૪૦૦૦૫૧.

૧૩. શ્રી એસ.રામાદુરાઇ, ચેરમેન, એનએસડીએ અને બોર્ડના ચેરમેન, એન.એસ.ડી.સી. બી-૨, પુસા રોડ, થાંભલા નં. ૯૧ સામે, નવી દિલ્હી-૧૧૦૦૦૫.

૧૪. શ્રી અમિતાભ કાંત, સીઇઓ, ‘નીતિ’ આયોગ, સંસદ માર્ગ, નવી દિલ્હી-૧૧૦૦૦૧.

નકલ જાણ ખાતર નકલ રવાના :

૧. માનનીય મંત્રીશ્રીના અંગત સચિવ, (UD, HUPA અને PA)

૨. રાજ્ય કક્ષાના માનનીય મંત્રીશ્રીના અંગત સચિવ (”)

૩. સચિવશ્રીના અંગત સચિવ (HUPA)

૪. સંયુકત સચિવ અને નાણા સલાહકાર, UD અને HUPA મંત્રાલય, નિર્માણ ભવન, નવી દિલ્હી.

૫. સંયુકત સચિવશ્રી, (HUPA) HUIPA મંત્રાલય